

Andersen

Hans Christian
Andersen
Sprookjes en verhalen

Met illustraties van Jan Jutte

Vertaald door Dr. Annelies van Hees

LEMNISCAAT ROTTERDAM

Inhoud

Sprookjes	7
Hans Christian Andersen	619
Titellijst volgens nummer	622
Aantekeningen	624

Deze uitgave is mede tot stand gekomen dankzij een subsidie van het Nederlands Letterenfonds.
Deze uitgave werd mede mogelijk gemaakt door financiële ondersteuning van het Mondriaanfonds.

M

mondriaan
fonds

© Nederlandse vertaling: Dr. Annelies van Hees

© Omslag en illustraties: Jan Jutte, 2014

Nederlandse rechten Lemniscaat b.v., Vijverlaan 48, 3062 HL Rotterdam, 2014

ISBN 978 90 477 0272 6

NUR 277

© Aantekeningen: Det danske Sprog- og Litteraturselskab

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, geluidsband of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Lithografie: Pixel-it, Zutphen

Druk- en bindwerk: Deckers Snoeck n.v., Gent, België

Dit boek is gedrukt op milieuvriendelijk, chloorvrij gebleekt en verouderingsbestendig papier en geproduceerd in de Benelux waardoor onnodig en milieuverontreinigend transport is vermeden.

1 De tondeldoos

Er kwam een soldaat over de straatweg aanmarcheren: Een, twee! Een, twee! Hij had zijn ransel op zijn rug en een sabel aan zijn zij, want hij was in de oorlog geweest en nu was hij op weg naar huis. Toen kwam hij op de straatweg een oude heks tegen. Ze was afschuwelijk lelijk; haar onderlip hing helemaal op haar borst. Ze zei: 'Goeienavond, soldaat! Wat heb je een mooie sabel en een grote ransel. Jij bent een echte soldaat. Jij krijgt zoveel geld van me als je maar wilt!'

'Nou graag, oude heks!' zei de soldaat.

'Zie je die grote boom?' vroeg de heks en wees op een boom naast de weg. 'Die is helemaal hol van binnen. Daar moet je in klimmen, dan zie je een gat waar je je doorheen kunt laten glijden tot je helemaal onder in de boom uitkomt. Ik zal een touw om je middel binden om je weer op te hissen, als je me roept.'

'Wat moet ik dan onder in die boom doen?' vroeg de soldaat.

'Geld halen!' zei de heks. 'Moet je horen: als je onder in de boom bent, kom je in een lange gang. Het is er heel licht, want er branden wel honderd lampen. Dan zie je drie deuren. Die kun je opendoen; de sleutel zit erin. Als je de eerste kamer binnengaat, zie je op de grond een grote kist staan. Daar zit een hond bovenop, met ogen zo groot als theekopjes, maar daar moet je je niks van aantrekken! Ik geef je mijn blauwgeruite schort, die kun je op de grond uitspreiden. Ga vlug op de hond af en zet hem op mijn schort, doe de kist open en pak zoveel geldstukken als je wilt: het is allemaal kopergeld. Maar wil je liever zilver, ga dan naar de volgende kamer: daar zit een hond met ogen zo groot als molenstenen, maar daar moet je je niks van aantrekken, je zet hem op mijn schort

en je pakt maar! Wil je daarentegen goud, dat kan ook en dan nog wel zoveel als je kunt dragen, als je de derde kamer ingaat. Maar de hond die daar op de kist met geld zit, die heeft twee ogen die stuk voor stuk zo groot zijn als de Ronde Toren van Kopenhagen. Dat is pas een hond, zul je zien, maar daar moet je je vooral niks van aantrekken. Zet hem maar op mijn schort, dan doet hij je niks, en neem maar zoveel goud uit de kist als je wilt!'

'Niet gek!' zei de soldaat. 'Maar wat moet ik jou geven, oude heks? Want jij wilt toch ook wel iets hebben, denk ik zo!'

'Nee,' zei de heks. 'Geen stuiver hoef ik. Je moet alleen maar een oude tondeldoos voor me meebrengen, die mijn grootmoeder heeft laten liggen toen ze de laatste keer in de boom was.'

'Nou, doe het touw maar om mijn middel!' zei de soldaat.

'Hier is het,' zei de heks, 'en hier is mijn blauwgeruite schort.'

Toen kroop de soldaat in de boom, liet zich door het gat zakken en stond toen, zoals de heks gezegd had, in de lange gang, waar honderden lampjes brandden.

Toen deed hij de eerste deur open. Oei! Daar zat de hond met ogen zo groot als theekopjes hem aan te staren.

'Je bent een brave jongen!' zei de soldaat, zette hem op de schort van de heks en nam zoveel kopergeld als er in zijn zak kon, deed toen de kist dicht, zette de hond er weer op en ging de tweede kamer binnen. Jeetje! Daar zat de hond met ogen zo groot als molenstenen.

'Je moet me niet zo aankijken!' zei de soldaat. 'Daar kun je pijn aan je ogen van krijgen.' En toen zette hij de hond op de schort van de heks, maar toen hij al het zilvergeld in de kist zag, gooide hij alle koperen

munten die hij had weer weg en vulde zijn zakken en zijn ransel met louter zilver. Nu ging hij de derde kamer binnen! – O, wat afschuwelijk! De hond daar had werkelijk ogen zo groot als de Ronde Toren en die draaiden rond in zijn kop als wielen!

‘Goedenavond!’ zei de soldaat en tikte aan zijn pet, want zo’n hond had hij nog nooit gezien. Maar toen hij even naar hem gekeken had, dacht hij: Nu is het mooi geweest, zette hem op de grond en deed de kist open. Lieve hemel, wat een hoop goud! Daar kon hij heel Kopenhagen van kopen en alle suikergoedbeesten van alle snoepwinkeltjes, en alle tinnen soldaatjes en alle zweepen en hobbelpaarden van de hele wereld. Dat was me een geld! Toen gooide de soldaat alle zilveren munten waar hij zijn zakken en zijn ransel mee had gevuld weg en nam er goud voor in de plaats. Al zijn zakken, zijn ransel, zelfs zijn pet en zijn laarzen stopte hij vol, tot hij bijna niet meer kon lopen! Nu had hij geld! De hond zette hij op de kist, hij sloeg de deur achter zich dicht en riep toen omhoog: ‘Hijs me maar op, oude heks!’

‘Heb je de tondeldoos?’ vroeg de heks. ‘Dat is waar ook,’ zei de soldaat, ‘dat was ik helemaal vergeten,’ en toen ging hij hem halen. De heks hees hem op en toen stond

hij weer op de weg, met zijn zakken, zijn laarzen, zijn ransel en zijn pet vol geld.

‘Wat wil je eigenlijk met die tondeldoos?’ vroeg de soldaat.

‘Dat gaat je niks aan!’ zei de heks. ‘Jij hebt nou toch je geld gekregen. Geef mij dus de tondeldoos maar!’

‘Niks daarvan!’ zei de soldaat. ‘Vertel me ogenblikkelijk wat je ermee wilt, of ik trek mijn sabel en sla je hoofd eraf!’

‘Nee,’ zei de heks.

Toen sloeg de soldaat haar hoofd eraf.

Daar lag ze! Maar hij bond al het geld in haar schort, gooide die als een buidel over zijn rug, stopte de tondeldoos in zijn zak en liep recht naar de stad.

Het was een mooie stad en in de beste herberg nam hij zijn intrek, bestelde de allermooiste kamers en eten dat hij lekker vond, want nu was hij rijk, omdat hij zoveel geld had.

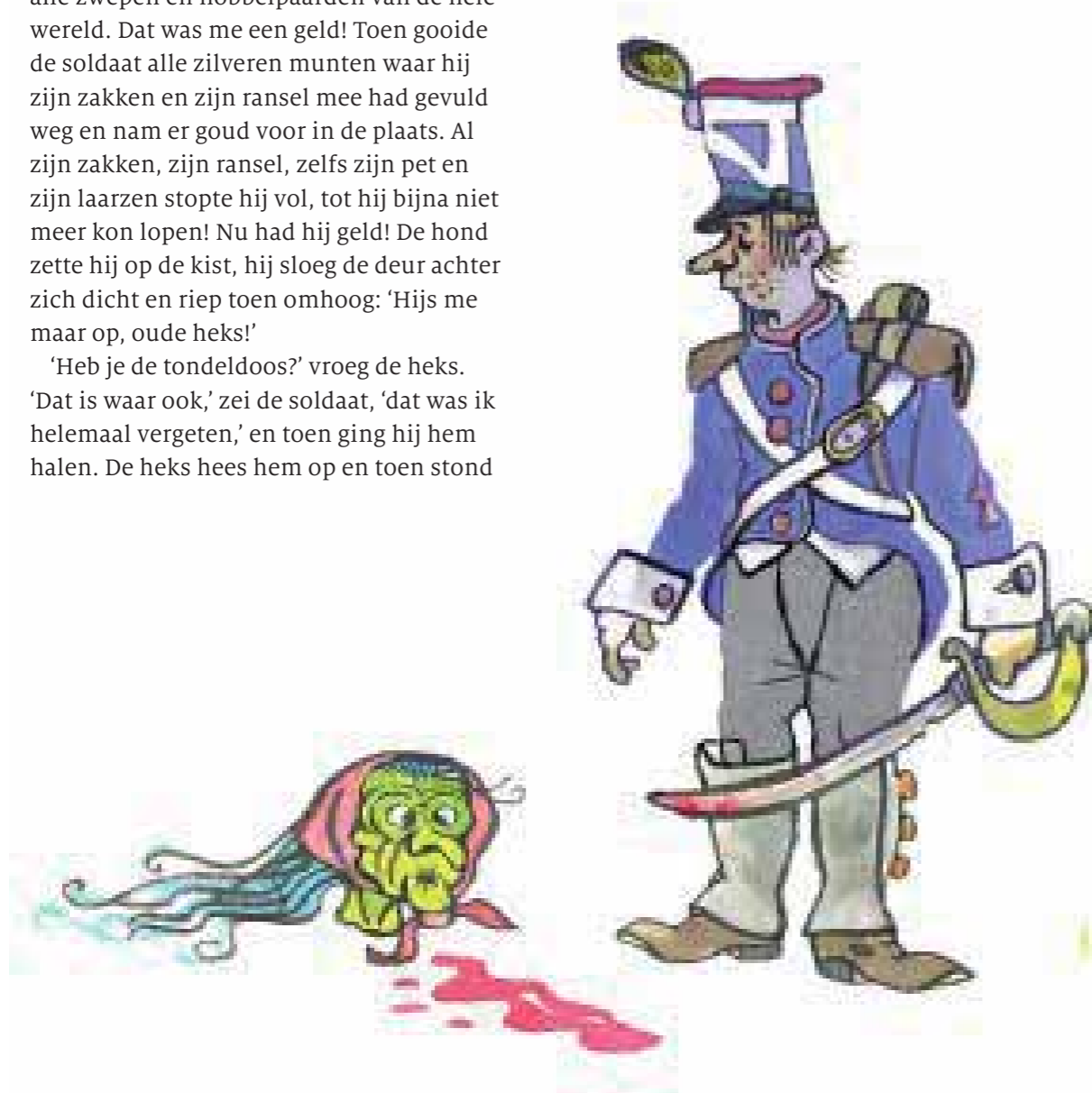
De knecht die zijn laarzen moest poetsen, vond wel dat het gekke oude laarzen waren voor zo’n rijke heer, maar hij had

nog geen nieuwe gekocht. De volgende dag kocht hij laarzen om trots op te zijn en mooie kleren. Nu was de soldaat een voornaam man geworden. De mensen vertelden hem van al de pracht in hun stad en van hun koning, en wat een beeldschone prinses zijn dochter was.

‘Waar kan ik haar te zien krijgen?’ vroeg de soldaat.

‘Je kunt haar helemaal niet te zien krijgen!’ zeiden ze allemaal. ‘Ze woont in een groot koperen kasteel, met een boel muren en torens eromheen. Alleen de koning mag er in en uit, want er is voorspeld dat ze met een heel gewone soldaat gaat trouwen en dat vindt de koning niet prettig!’

Dat meisje zou ik wel eens willen zien! dacht de soldaat, maar dat was natuurlijk onmogelijk.

Hij leefde er goed van, ging naar de schouwburg, maakte rijtoeren in de koninklijke tuinen en gaf veel geld aan de armen, en dat was mooi van hem. Hij wist zeker van vroeger hoe erg het was om geen cent te bezitten! – Maar hij was rijk, had mooie kleren en kreeg ook veel vrienden die allemaal zeiden dat hij een aardige vent was, een echte heer, en dat vond de soldaat prettig. Maar omdat hij iedere dag geld uitgaf en er nooit wat binnenkwam, had hij op het laatst nog maar twee stuivers over en moest uit de mooie kamers waar hij gewoond had naar een piepklein kamertje pal onder het dak verhuizen. Hij moest zelf zijn schoenen poetsen en ze repareren met een stopnaald, en geen van zijn vrienden kwam bij hem op bezoek, want dan moesten ze zoveel trappen klimmen. Het was een donkere avond en hij kon niet eens een kaars kopen, maar toen herinnerde hij zich dat er een stompje kaars lag in de tondeldoos die hij had meegenomen uit de holle boom waar de heks hem in had geholpen. Hij haalde de tondeldoos en het stompje kaars tevoorschijn, maar op het moment dat hij vuur sloeg en de vonken uit de vuursteen spatten, sprong de deur open en de hond met ogen zo groot als theekopjes, die hij onder in de boom had gezien, stond voor hem en zei: ‘Wat beveelt mijn meester?’

‘Wat krijgen we nou?’ zei de soldaat.

‘Dat is nog eens een leuke tondeldoos, als ik zomaar kan krijgen wat ik wil! Bezorg me wat geld!’ zei hij tegen de hond en hup, weg was hij en hup, daar was hij weer, met in zijn bek een grote zak vol geldstukken.

Nu wist de soldaat wat dat voor een fijne tondeldoos was! Als hij één keer vuur sloeg, dan kwam de hond die op de kist met kopergeld zat; als hij twee keer sloeg kwam de hond van het zilvergeld en sloeg hij drie keer, dan kwam de hond die goud had. – Nu verhuisde de soldaat weer naar

de mooie kamers, droeg weer mooie kleren en meteen kenden al zijn vrienden hem weer en o, wat hielden ze toch veel van hem!

Toen dacht hij op een keer: Het is toch eigenlijk te gek dat je die prinses niet te zien kunt krijgen. Ze moet zo mooi zijn, zeggen ze allemaal! Maar wat heb je daaraan, als ze altijd in dat grote, koperen slot met de vele torens moet blijven? Zou ik haar nou echt niet te zien kunnen krijgen? Waar is mijn tondeldoos? En toen sloeg hij vuur en hup, daar kwam de hond met ogen zo groot als theekopjes.

‘Het is wel midden in de nacht,’ zei de soldaat, ‘maar ik zou zo vreselijk graag de prinses eens willen zien, heel even maar!’

De hond was meteen de deur uit en voor de soldaat het wist, stond hij weer voor zijn neus met de prinses: ze zat te slapen op de rug van de hond en ze was zo mooi dat iedereen kon zien dat ze een echte prinses was. De soldaat kon het niet laten: hij moest haar kussen, want hij was een echte soldaat.

De hond liep toen weer terug met de prinses, maar toen het ochtend werd en de koning en de koningin thee dronken, zei de prinses dat ze vannacht zo wonderlijk gedroomd had van een hond en een soldaat. Ze had op de rug van de hond gereden en de soldaat had haar gekust.

‘Wat een aardig verhaal,’ zei de koningin.

Maar een van de hofdames moest de volgende dag bij het bed van de prinses waken, om te zien of het werkelijk een droom was, of wat het anders was.

De soldaat verlangde er zo verschrikkelijk naar die mooie prinses weer te zien, en dus kwam de hond ’s nachts, nam haar mee en liep zo hard hij kon, maar de oude hofdame deed regenlaarzen aan en liep er even hard achteraan; en toen ze zag dat ze in een groot huis verdwenen, dacht ze: Nu weet ik waar het is, en ze maakte met

een stuk krijt een groot kruis op de deur. Toen ging ze naar huis en naar bed en de hond kwam ook weer terug met de prinses. Maar toen hij zag dat er een kruis stond op de deur waar de soldaat woonde, nam hij ook een stukje krijt en zette een kruis op alle deuren in de hele stad en dat was slim gedaan, want zo zou de hofdame de goede deur niet kunnen vinden, als er op alle deuren een kruis stond.

’s Morgens vroeg kwamen de koning en de koningin, de oude hofdame en alle officieren om te zien waar de prinses geweest was.

‘Hier is het!’ zei de koning, toen hij de eerste deur zag met een kruis erop.

‘Nee, het is daar, lieve man!’ zei de koningin, die de volgende deur zag met een kruis erop.

‘Maar daar is er nog een, en daar!’ zeiden ze allemaal. Overal waar ze keken, stond er een kruis op de deur. Toen konden ze wel zien dat het geen zin had om te zoeken.

Maar de koningin was een heel verstandige vrouw die meer kon dan in een rijtuig rijden. Ze nam haar grote gouden schaar, knipte een grote lap zijde in stukken, en naaide er een snoezig zakje van. Dat vulde ze met fijne boekweitgrutjes, bond het de prinses op de rug en toen dat gedaan was, knipte ze er een klein gaatje in, zodat de grutjes er stuk voor stuk uit zouden vallen langs de weg die de prinses reed.

’s Nachts kwam de hond weer, nam de prinses op zijn rug en liep met haar naar de soldaat die zoveel van haar hield en die zo graag een prins had willen zijn om haar tot vrouw te kunnen krijgen.

De hond merkte helemaal niet hoe de grutjes neerstroomden van het slot tot aan het raam van de soldaat, waar hij met de prinses op zijn rug tegen de muur opklom. ’s Morgens zagen de koning en de koningin wel waar hun dochter geweest was en dus grepen ze de soldaat en zetten hem in het cachot.

Daar zat hij dan. Jakkas, wat was het daar donker en vervelend, en toen zeiden ze tegen hem: ‘Morgen word je opgehangen.’ Dat was niet leuk om te horen, en zijn tondeldoos had hij in de herberg laten liggen. ’s Morgens kon hij door de tralies van het kleine raam zien hoe de mensen zich de stad uit haastten om te zien hoe hij werd opgehangen. Hij hoorde de trommels en zag de soldaten marcheren. Alle mensen liepen hard; er was ook een schoenmakersjongen met een schootsvel voor en op pantoffels. Hij kwam zo hard aangalopperen dat zijn ene pantoffel uitvloog, vlak tegen de muur waar de soldaat door de tralies zat te kijken.

‘Hee, schoenmakersjongen! Je hoeft niet zo’n haast te hebben,’ zei de soldaat tegen hem. ‘Er gebeurt toch niets voordat ik er ben! Wil je niet even voor me naar de herberg gaan waar ik gewoond heb, om mijn tondeldoos te halen? Dan krijg je vier stuivers! Maar je moet er de sokken inzetten!’ De schoenmakersjongen wilde best vier stuivers verdienen en rende weg om de tondeldoos te halen. Hij gaf hem aan de soldaat, en ja, luister nu maar wat er gebeurde!

Buiten de stad was een grote galg opgesteld. De soldaten stonden eromheen, en nog honderdduizenden mensen. De koning en de koningin zaten op een prachtige troon, precies tegenover de rechters en de hele raad.

De soldaat stond al boven aan de ladder. Maar toen ze de strop om zijn hals wilden leggen zei hij dat een zondaar toch altijd, voordat hij zijn straf onderging, een onschuldige laatste wens mocht doen. Hij wilde zo graag een pijp roken; het zou de laatste pijp zijn die hij in deze wereld zou krijgen.

Dat wilde de koning hem niet weigeren en toen nam de soldaat zijn tondeldoos en sloeg vuur: een, twee, drie! en daar stonden alle honden, de hond met de ogen zo groot

als theekopjes, de hond met de ogen als molenstenen en de hond met de ogen zo groot als de Ronde Toren van Kopenhagen.

'Help me, zodat ik niet opgehangen word!' zei de soldaat en toen vlogen de honden op de rechters en de hele raad af, namen de één bij de benen en de ander bij de neus, en ze gooiden ze meters hoog de lucht in, zodat ze helemaal stuk waren toen ze weer neerkwamen.

'Ik wil niet!' zei de koning, maar de grootste hond greep hem en de koningin beet en gooide ze achter alle anderen aan. Toen

werden de soldaten bang en alle mensen riepen: 'Lieve soldaat, jij moet onze koning zijn en met de mooie prinses trouwen!'

Toen zetten ze de soldaat in het rijtuig van de koning en alle drie de honden dansten voorop en riepen 'hoera!' en de jongens floten op hun vingers en de soldaten presenteerden het geweer. De prinses kwam uit het koperen kasteel en werd koningin, en daar had ze bepaald niets op tegen! De bruiloft duurde acht dagen en de honden zaten ook aan tafel en zetten grote ogen op.

2 Kleine Claus en grote Claus

In een dorp woonden eens twee mensen die allebei dezelfde naam hadden: ze heetten allebei Claus, maar de een had vier paarden en de ander had er maar één. Om ze uit elkaar te kunnen houden, noemden de mensen de man die vier paarden had, grote Claus en de man die maar één paard had, kleine Claus. En nu gaan we horen hoe het die twee verging, want dat is een waar verhaal!

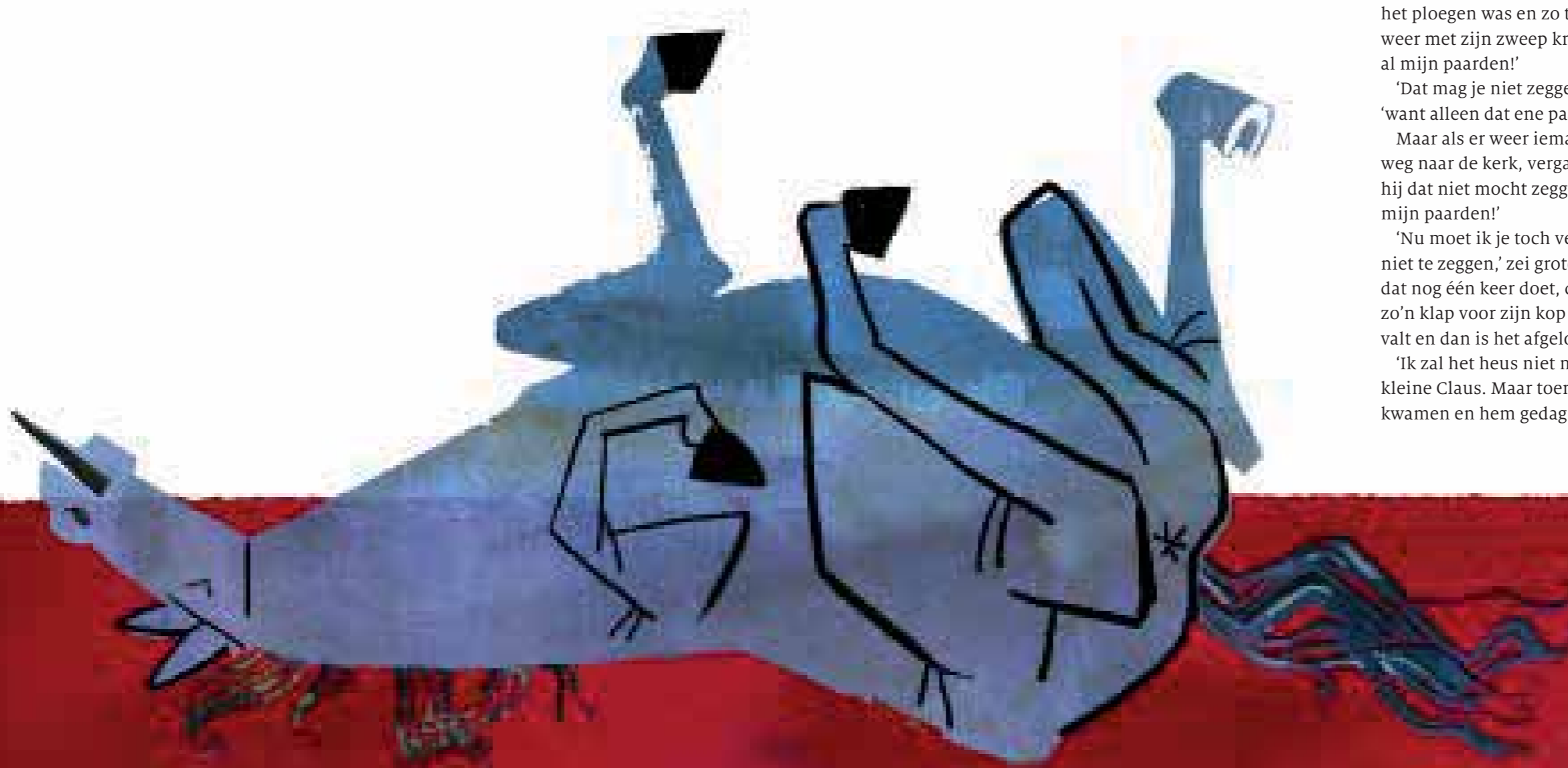
De hele week moest kleine Claus ploegen voor grote Claus en hem zijn enige paard lenen. Daarna hielp grote Claus hem dan weer met alle vier zijn paarden, maar niet vaker dan één keer in de week, en wel op zondag. Hopsa! Wat liet kleine Claus zijn zweep over alle vijf de paarden knallen; ze waren zo goed als van hem, die ene dag. De zon scheen heerlijk en alle klokken in de kerktoren luidden voor de dienst. De mensen zagen er keurig uit, ze liepen met hun psalmboek onder hun arm naar de kerk om de dominee te horen preken en ze keken naar kleine Claus, die met vijf paarden aan het ploegen was en zo tevreden was dat hij weer met zijn zweep knalde en riep: 'Hop, al mijn paarden!'

'Dat mag je niet zeggen,' zei grote Claus, 'want alleen dat ene paard is maar van jou.'

Maar als er weer iemand langsliep op weg naar de kerk, vergat kleine Claus dat hij dat niet mocht zeggen en riep: 'Hop, al mijn paarden!'

'Nu moet ik je toch verzoeken om dat niet te zeggen,' zei grote Claus, 'want als je dat nog één keer doet, dan geef ik je paard zo'n klap voor zijn kop dat hij dood neervalt en dan is het afgelopen met hem.'

'Ik zal het heus niet meer zeggen!' zei kleine Claus. Maar toen er mensen voorbijkwamen en hem gedag zeiden, was hij zo

blij en vond hij het zo stoer staan om met vijf paarden zijn land te ploegen, dat hij zijn zweep liet knallen en riep: 'Hop, al mijn paarden!'

'Ik zal je paarden laten hoppen,' zei grote Claus en hij nam een eind hout en gaf het enige paard van kleine Claus een klap voor zijn kop, zodat het morsdood neerviel.

'Ooo, nu heb ik helemaal geen paarden meer,' zei kleine Claus en hij begon te huilen. Daarna wilde hij het paard, nam de huid, liet hem goed drogen in de wind, stopte hem in een zak, zwaaide die op zijn rug en ging op weg naar de stad om zijn paardenhuid te verkopen.

Hij had een lange weg voor zich. Hij moest door een groot, donker bos, en toen werd het vreselijk slecht weer. Hij verdwaalde helemaal en voor hij weer op de juiste weg was, was het avond. Het was nog veel te ver om in de stad te kunnen komen vóór het nacht zou zijn, maar hij was ook al te ver om vóór het donker weer thuis te zijn.

Dicht bij de weg lag een grote boerderij. De luiken waren al dicht, maar er scheen licht door een kiertje aan de bovenkant. Daar mag ik vast vannacht wel blijven, dacht kleine Claus, en hij klopte aan.

De boerin deed open, maar toen ze hoorde wat hij wilde, zei ze dat hij weg moest gaan. Haar man was niet thuis en zij liet niemand binnen.

'Nou, dan blijf ik wel buiten liggen,' zei kleine Claus en de boerin deed de deur voor zijn neus dicht.

Er stond een grote hooiberg vlakbij, en tussen het huis en de hooiberg was een schuurtje gebouwd met een plat dak van stro.

'Daar ga ik bovenop liggen!' zei kleine Claus, toen hij het dak zag. 'Dat is een lekker bed, en die ooievaar komt me heus niet in mijn benen bijten.' Want er stond een echte, levende ooievaar op het dak, die daar zijn nest had.

Kleine Claus klom op het schuurtje. Hij lag te draaien tot hij echt lekker lag. De luiken voor de ramen sloten aan de bovenkant niet goed en dus kon hij recht de kamer in kijken.

Er stond een grote tafel gedekt met wijn en vlees en overheerlijke vis. De boerin en de koster zaten aan tafel en verder helemaal niemand. Ze schonk zijn glas vol en hij viel meteen op de vis aan, want daar hield hij van.

'Als ik toch eens een hapje mee zou kunnen eten!' zei kleine Claus en hij stak zijn hoofd naar voren, helemaal tot aan het raam. Goh, wat een lekkere taart zag hij daar staan! 't Was echt feest daarbinnen!

Toen hoorde hij dat er op de landweg iemand kwam aanrijden, op weg naar het huis. Het was de man van de boerin, die thuiskwam.

Dat was een beste man, maar hij had een eigenaardige ziekte: hij kon er niet tegen om kosters te zien. Als hij een koster onder ogen kreeg, werd hij woedend. De koster was dan ook bij de vrouw op bezoek gekomen omdat hij wist dat haar man niet thuis was, en die goede vrouw had hem het lekkerste voorgezet dat ze in huis had. Toen ze de man hoorden aankomen schrokken ze erg, en de vrouw vroeg de koster in een grote lege kist te kruipen die in de hoek stond. Hij deed dat, want hij wist immers dat die arme man niet tegen kosters kon. De vrouw verstopte vlug al het lekkere eten en de wijn in haar bakoven, want als de man dát zag zou hij vast vragen wat dat te betekenen had.

'Ach ja,' zuchtte kleine Claus boven op de schuur, toen hij al dat eten zag verdwijnen.

'Zit daar iemand?' vroeg de boer en keek naar kleine Claus. 'Waarom lig je daar? Kom liever mee naar binnen.'

Toen vertelde kleine Claus hoe hij verdwaald was en vroeg of hij die nacht mocht blijven.

'Tuurlijk!' zei de boer. 'Maar eerst een hapje eten.'

De vrouw ontving ze allebei heel vriendelijk, ze dekte een grote tafel en gaf ze een schaal pap. De boer had honger en hij at met smaak, maar kleine Claus moest maar steeds aan dat lekkere vlees, de vis en de taart denken. Hij wist immers dat dat in de oven stond.

Onder de tafel had hij zijn zak met de paardenhuid bij zijn voeten gelegd, want je weet toch nog wel dat hij die van huis had meegenomen om hem in de stad te verkopen. De pap smaakte hem helemaal niet en dus schopte hij tegen de zak en de droge huid in de zak piepte behoorlijk hard.

'Stil!' zei kleine Claus tegen zijn zak, maar gaf er meteen weer een schop tegen en de zak piepte nog harder dan eerst.

'Wat heb je in die zak?' vroeg de boer.

'O, dat is een trol,' zei kleine Claus. 'Hij zegt dat we geen pap hoeven eten, hij heeft de hele oven vol vlees en vis en taart getoverd.'

'Wat zeg je me daar?' zei de boer en deed meteen de oven open, waar hij al het lekkere eten zag dat de vrouw had verstopt; maar hij dacht natuurlijk dat de trol in de zak het tevoorschijn had getoverd. De vrouw durfde niets te zeggen, maar zette meteen het eten op tafel en toen aten ze van de vis en het vlees en de taart. Kleine Claus trapte meteen weer op de zak, zodat de huid piepte.

'Wat zegt hij nu?' vroeg de boer.

'Hij zegt,' zei kleine Claus, 'dat hij ook drie flessen wijn voor ons heeft getoverd, die staan in de hoek bij de oven.'

Toen moest de vrouw ook de wijn die ze verstopt had tevoorschijn halen, en de boer begon te drinken en hij werd er vrolijk van. Zo'n trol als kleine Claus in zijn zak had, wilde hij allemachtig graag hebben.

'Kan hij ook de duivel tevoorschijn toveren?' vroeg de boer. 'Die zou ik wel eens wil-

len zien, want nu ben ik in een vrolijke bui.'

'Ja,' zei kleine Claus. 'Mijn trol kan alles wat ik van hem vraag. Nietwaar? Hee,' zei hij en hij trapte op de zak dat het piepte. 'Hoor je, hij zegt ja. Maar de duivel ziet er zo akelig uit, die kun je maar beter niet zien.'

'O, maar ik ben helemaal niet bang! Hoe zou de duivel er dan wel uit moeten zien?'

'Nou, hij lijkt precies op een koster.'

'Hu,' zei de boer. 'Dat moet wel heel akelig zijn. Ik kan helemaal niet tegen kosters, moet je weten. Maar dat geeft niet, als ik toch weet dat het de duivel is. Dan kan ik er beter tegen. Nu durf ik best. Maar hij mag niet te dicht bij mij komen.'

'Ik zal het mijn trol eens vragen,' zei kleine Claus, trapte op de zak en luisterde aandachtig.

'Wat zegt hij?'

'Hij zegt dat we de kist daar in de hoek open moeten maken, dan krijgt u de duivel te zien, die zit daar te koekeloeren, maar u moet het deksel vasthouden, dan kan hij niet ontsnappen.'

'Wil je me helpen om het vast te houden?' vroeg de boer en hij liep naar de kist waar de vrouw de echte koster had verstopt. Die zat te beven van angst.

De boer deed het deksel een stukje omhoog en keek eronder: 'Hu,' schreeuwde hij en sprong achteruit. 'Ja, ik heb hem gezien, precies onze koster. O, wat verschrikkelijk!'

Daar moest op gedronken worden en zo dronken ze door tot diep in de nacht. 'Die trol moet je mij verkopen,' zei de boer. 'Vraag maar wat je wilt, ik geef je er zó een hele schepel geld voor.'

'Nee, dat kan ik niet doen,' zei kleine Claus. 'Denk je eens in hoeveel plezier ik van die trol heb!'

'Ach, maar ik wil hem zo graag hebben,' zei de boer en hij bleef smeken.

'Goed,' zei kleine Claus ten slotte, 'omdat jij zo goed bent geweest om mij vannacht

een dak boven mijn hoofd te geven mag je hem wel hebben. Je krijgt mijn trol voor een schepel geld, maar dan moet-ie wel boordevol zijn.'

'Akkoord,' zei de boer, 'maar die kist daar moet je meenemen, die wil ik geen uur langer in huis hebben. Je kunt nooit weten of hij er nog in zit.'

Kleine Claus gaf de boer zijn zak met de gedroogde huid en kreeg er een hele schepel geld voor terug, en niet eens afgestreken. De boer gaf hem ook een grote kruiwagen om het geld en de kist op te vervoeren.

'Dag!' zei kleine Claus. En weg reed hij, met zijn geld en de grote kist, waar de koster nog in zat.

Aan de andere kant van het bos was een grote, diepe rivier. Het water stroomde zo snel dat je nauwelijks tegen de stroom in kon zwemmen. Ze hadden er een grote, nieuwe brug overheen gebouwd. Midden op die brug bleef kleine Claus staan en zei heel hard, zodat de koster in de kist het zou kunnen horen: 'Wat moet ik nou toch met die stomme kist? Hij is zo zwaar, het lijkt wel of er stenen in zitten! Als ik hem nog verder rijd, word ik doodmoe. Ik zal 'm maar in de rivier gooien. Als hij dan naar mijn huis drijft, is het goed, en doet hij dat niet, dan heb ik pech gehad.'

Toen tilde hij met één hand de kist een beetje op, alsof hij hem in het water wilde gooien.

'Nee, niet doen!' riep de koster in de kist. 'Laat me er alsjeblieft uit!'

'Oei!' zei kleine Claus en hij deed net of hij bang werd. 'Hij zit er nog in! Dan moet ik hem helemáál meteen in de rivier gooien, dan verdrinkt hij!'

'O nee, o nee!' riep de koster. 'Ik geef je een hele schepel geld als je het niet doet!'

'O, dat is een ander verhaal!' zei kleine Claus en hij maakte de kist open. De koster kroop er meteen uit, duwde de lege kist het

water in en ging naar zijn huis, waar kleine Claus een hele schepel geld kreeg. Eén had hij er al van de boer gekregen, dus nu had hij zijn kruiwagen vol met geld!

'Dat paard heb ik goed betaald gekregen!' zei hij bij zichzelf, toen hij weer in zijn eigen kamer stond en al het geld in een grote hoop op de vloer liet vallen. 'Wat zal grote Claus op zijn neus kijken als hij te weten komt hoe rijk ik van mijn ene paard ben geworden, maar ik ga het hem toch niet regelrecht vertellen!'

Hij stuurde een knechtje naar grote Claus om een schepelmaat te lenen.

'Wat zou hij daarmee moeten?' dacht grote Claus en smeerde de onderkant in met teer, zodat er iets aan zou blijven hangen van wat er gemeten werd. En dat gebeurde ook, want toen hij de schepel terugkreeg, hingen er drie nieuwe zilveren achtstuiverstukken aan.

'Wat krijgen we nou?' zei grote Claus en hij rende meteen naar kleine Claus.

'Waar heb je al dat geld vandaan?'

'O, gekregen voor die paardenhuid die ik gisteravond heb verkocht.'

'Dat is goed betaald,' zei grote Claus, rende naar huis, nam een bijl, sloeg alle vier zijn paarden op hun kop, stroopte de huid eraf en reed ermee naar de stad.

'Huiden, huiden, wie koopt er huiden?' riep hij in de straten.

Alle schoenmakers en leerlooiers kwamen aanlopen en vroegen wat hij ervoor wilde hebben.

'Een schepel geld per stuk,' zei grote Claus.

'Ben je gek geworden?' zeiden ze allemaal. 'Dacht je dat wij het geld met schepels tegelijk konden uitgeven?'

'Huiden, huiden, wie koopt er huiden?' riep hij weer, maar iedereen die vroeg wat de huiden kostten, kreeg als antwoord: 'Een schepel geld.'

'Hij houdt ons voor de gek,' zeiden ze allemaal en toen namen de schoenmakers

hun spanriemen en de leerlooiers hun voorschoten en ze begonnen grote Claus te slaan.

'Huiden, huiden,' jouwden ze naar hem, 'we zullen je een huid geven, zo rood als van een pasgeboren biggetje! De stad uit met hem!' riepen ze en grote Claus moest heel hard lopen. Nog nooit was hij zo geslagen.

'Nou!' zei hij toen hij thuiskwam. 'Dat zal ik kleine Claus betaald zetten. Ik sla hem dood!'

Nu was bij kleine Claus thuis de oude grootmoeder gestorven. Ze was weliswaar heel krenzig tegen hem geweest, maar hij was toch tamelijk bedroefd. Hij nam de dode oude vrouw en legde haar in zijn warme bed. Misschien werd ze wel weer

levend. Daar moest ze de hele nacht liggen en zelf zou hij in de hoek op een stoel gaan zitten slapen, dat had hij wel vaker gedaan.

En toen hij daar 's nachts zat, ging de deur open en kwam grote Claus binnen met zijn bijl. Hij wist wel waar het bed van kleine Claus was, liep er recht op af en sloeg toen de dode grootmoeder op haar hoofd, want hij dacht dat het kleine Claus was.

'Ziezo!' zei hij. 'Mij hou je niet meer voor de gek!' En toen ging hij weer naar huis.

'Wat is het toch een schurk!' zei kleine Claus. 'Hij wilde me zomaar doodslaan! Wat een geluk voor omaatje dat ze al dood was, anders had hij haar nog vermoord!' Toen deed hij zijn oude grootmoeder haar zondagse kleren aan, leende een paard van

zijn buurman, spande dat voor de wagen en zette zijn oude grootmoeder in het zitje achter hem, want ze mocht er niet uit vallen als hij hard reed, en zo reden ze door het bos.

Toen de zon opging kwamen ze bij een grote herberg. Daar stopte kleine Claus en hij ging naar binnen om een hapje te eten.

De herbergier had heel veel geld. Het was ook een beste man, maar zo driftig alsof hij peper in zijn kont had. 'Goedemorgen,' zei hij tegen kleine Claus. 'Jij bent vandaag vroeg op pad.'

'Ja,' zei kleine Claus, 'ik moet naar de stad met mijn oude grootmoeder. Ze zit buiten op de wagen, ik krijg haar niet binnen. Wilt u haar een glas bier brengen? Maar u moet wel hard praten, want ze hoort niet zo best.'

'Dat zal ik doen,' zei de herbergier, schonk een groot glas bier in en ging daarmee naar de dode grootmoeder, die rechtop in de wagen zat.

'Hier, een glas bier van uw kleinzoon,' zei de herbergier. Maar de dode vrouw zei natuurlijk geen woord en bleef stil zitten!

'Hooft u me niet?' riep de herbergier zo hard als hij kon. 'Hier is een glas bier van uw kleinzoon.'

Nog een keer riep hij het en toen nog een keer, maar omdat ze zich niet verroerde werd hij boos en gooide haar het glas recht in haar gezicht, zodat het bier haar over de neus liep en zij achterover in de wagen viel, want ze was daar wel neergezet, maar niet vastgebonden.

'Kijk nou toch eens!' riep kleine Claus, rende de deur uit en greep de herbergier bij zijn kladden. 'Nou heb je mijn grootmoeder doodgeslagen! Kijk eens wat een groot gat in haar voorhoofd!'

'Maar dat ging per ongeluk!' riep de herbergier handenwringend. 'Dat komt allemaal door mijn drift! Beste brave Claus, ik geef je een hele schepel geld en ik laat je grootmoeder begraven alsof het mijn

eigen oma was, maar wil je alsjeblieft niks zeggen, want anders hakken ze mijn hoofd eraf en dat is zo akelig!'

Toen kreeg kleine Claus een hele schepel geld en de herbergier begraf de oude grootmoeder alsof het zijn eigen oma was.

Toen kleine Claus weer thuiskwam met al dat geld, stuurde hij meteen zijn knechtje naar grote Claus om te vragen of hij de schepelmaat mocht lenen.

'Wat krijgen we nou?' zei grote Claus.

'Heb ik hem niet vermoord? Daar moet ik het mijne van weten!' En dus ging hij met de schepelmaat naar kleine Claus. 'Tjonge, waar heb je al dat geld vandaan?' vroeg hij en hij sperde zijn ogen open toen hij al het geld zag dat erbij was gekomen.

'Je hebt mijn grootmoeder vermoord en niet mij,' zei kleine Claus. 'Ik heb haar verkocht en er een schepel geld voor gekregen.'

'Da's goed betaald!' zei grote Claus, ging gauw naar huis, nam een bijl en sloeg zijn oude grootmoeder dood. Hij legde haar in zijn wagen, reed naar de stad waar de apotheker woonde en vroeg of die een dode wilde kopen.

'Wie is het en hoe kom je eraan?' vroeg de apotheker.

'Het is mijn grootmoeder,' zei grote Claus, 'ik heb haar doodgeslagen voor een schepel geld.'

'God bewaar me,' zei de apotheker. 'Je praat je mond voorbij! Zoiets moet je niet zeggen, want dat kan je je kop kosten!' En toen vertelde hij hem precies wat dat voor iets vreselijks was dat hij had gedaan, wat een slecht mens hij was en dat hij straf had verdiend. Grote Claus schrok daar zo van dat hij meteen in zijn wagen sprong, zijn paarden met de zweep gaf en naar huis vloog. De apotheker en alle mensen dachten dat hij gek was, en ze lieten hem dus maar rijden waarheen hij wilde.

'Dat zal ik je betaald zetten!' zei grote Claus toen hij weer de stad uit was. 'Ja, dat zal ik je betaald zetten, kleine Claus!' en hij was nog niet thuis of hij nam de grootste zak die hij kon vinden, ging naar kleine Claus en zei: 'Je hebt me weer voor de gek gehouden! Eerst heb ik mijn paarden doodgeslagen, toen mijn oude grootmoeder. Het is allemaal jouw schuld, maar nu laat

ik me niet meer te grazen nemen!' En hij pakte kleine Claus beet, stopte hem in de zak, nam die op zijn rug en riep: 'Ik ga je verdrinken.'

Het was een flink eind lopen naar de rivier en kleine Claus was niet zo licht. De weg ging vlak langs de kerk, het orgel speelde en de mensen zongen heel mooi. Dus zette grote Claus de zak met kleine Claus vlak bij de kerkdeur neer en het leek hem wel een goed idee om eerst naar een psalm te gaan luisteren voor hij verder ging: kleine Claus kon er niet uit en alle mensen waren in de kerk, dus ging hij naar binnen.

'Oei, oei, oei,' zuchtte kleine Claus in de zak. Hij woelde en draaide, maar hij kon het touw niet los krijgen. Op dat moment kwam er een stokoude herder voorbij, met krijtwit haar en een stok in zijn hand. Hij dreef een hele kudde koeien en stieren voor zich uit. Ze liepen tegen de zak op waar kleine Claus in zat en die viel om.

'Ach,' zuchtte kleine Claus, 'ik ben nog zo jong en moet nu al naar de hemel.'

'En ik, stakker,' zei de herder, 'ik ben al zo oud en mag er nog niet in.'

'Maak de zak open,' riep kleine Claus, 'en kruip er in mijn plaats in, dan komt u zo in de hemel.'

'Dat wil ik vreselijk graag,' zei de herder en maakte de zak open. Kleine Claus sprong er meteen uit.

'Pas jij op de koeien?' vroeg de oude man en kroop in de zak. Kleine Claus bond hem weer dicht en ging weg met alle koeien en stieren.

Even later kwam grote Claus uit de kerk. Hij nam de zak weer op zijn rug en vond wel dat die licht was geworden, want de oude herder was niet half zo zwaar als kleine Claus. 'Wat is die licht geworden? Dat komt zeker omdat ik een psalm heb gehoord!' Toen ging hij naar de rivier, die heel diep en breed was, gooide de zak met

de oude herder in het water en riep hem toe, want hij dacht immers dat het kleine Claus was: 'Ziezo, mij hou je niet meer voor de gek!'

Toen ging hij op huis aan, maar op de kruising kwam hij kleine Claus tegen die daar met al zijn koeien liep.

'Wat krijgen we nou?' vroeg grote Claus. 'Heb ik je niet verdrongen?'

'Jawel,' zei kleine Claus, 'je hebt me een halfuurtje geleden in de rivier gegooid.'

'Maar waar heb je al die prachtige koeien vandaan?' vroeg grote Claus.

'Dat zijn waterkoeien!' antwoordde kleine Claus.

'Ik zal je het hele verhaal vertellen, en trouwens, bedankt dat je me verdrongen hebt: nu ben ik boven Jan, nu ben ik echt rijk! Ik was zo bang toen ik in die zak zat en de wind mij om de oren blies, toen je me van de brug af gooide in dat koude water. Ik zank meteen, maar het deed geen pijn, want daar beneden groeit het mooiste, zachtste gras. Daar kwam ik op neer. De zak ging meteen open en een heel mooie dame, in witte kleren en met een groene krans om haar natte haren, nam me bij de hand en zei: 'Ben jij dat, kleine Claus? Hier heb je eerst wat koeien. Maar een mijl verder op de weg staat nog een hele kudde die ik je zal geven!' Toen zag ik dat de rivier een grote landweg was voor de watermensen. Op de bodem liepen en reden ze recht van de zee het land in tot waar de rivier ophoudt. Het was daar zo prachtig, allemaal bloemen en groen gras, en de vissen die in het water zwommen, schoten langs mijn oren als de vogels in de lucht. Wat waren daar 'n aardige mensen en wat waren daar veel koeien. Ze liepen over de wallen en langs de hekken!'

'Maar waarom ben je dan meteen weer naar boven gekomen?' vroeg grote Claus. 'Dat had ik nooit gedaan als het daar zo heerlijk was.'

'Ja, weet je,' zei kleine Claus. 'Dat is nou juist zo slim van me. Je hoorde me toch wel vertellen dat het meisje in de rivier zei dat er een mijl verder op de weg – en met weg bedoelde ze de rivier, want ergens anders kan ze niet komen – nog een hele kudde voor me stond? Maar ik weet hoe de rivier in bochten gaat, dan eens hier, dan weer daar. Dat is een reuze omweg. Je kunt beter een kortere weg nemen. Ik dacht: ik zal een stuk over land gaan, dan snijd ik bijna een halve mijl af en dan ben ik vlugger bij mijn waterkoeien.'

'Jij bent een gelukkig man!' zei grote Claus. 'Denk je dat ik ook waterkoeien krijg, als ik op de bodem van de rivier ben?'

'Dat zou ik wel denken,' zei kleine Claus, 'maar ik kan je niet naar de rivier dragen in een zak. Je bent me te zwaar. Wil je er niet zelf heen lopen en dan in de zak kruipen? Dan zal ik je er met alle plezier ingooien.'

'Dank je wel!' zei grote Claus. 'Maar als ik geen waterkoeien krijg als ik er ben, dan krijg jij klappen, daar kun je van op aan.'

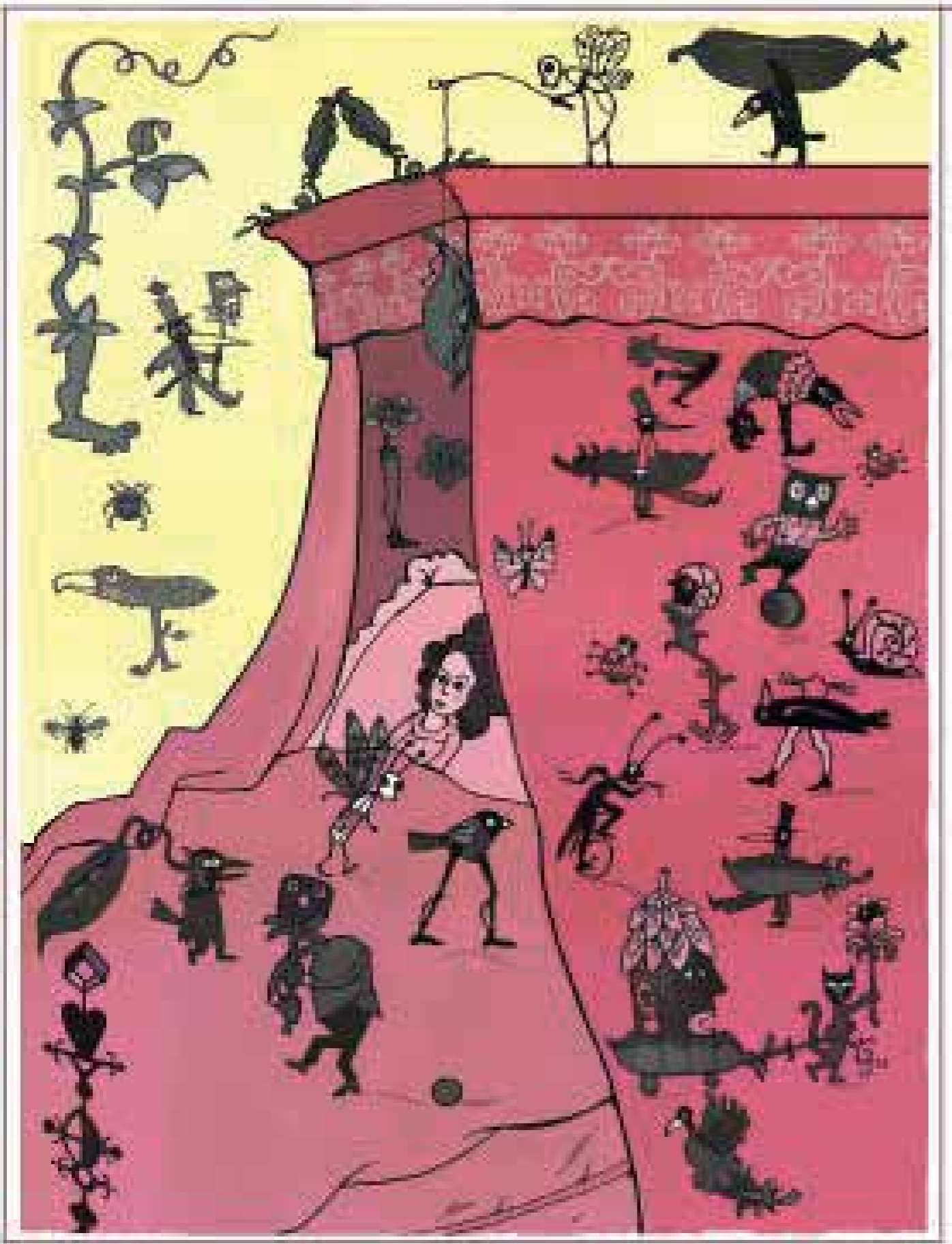
'O nee, niet doen!' En ze gingen naar de rivier. Toen de koeien, die dorst hadden, het water zagen, begonnen ze zo hard te rennen als ze konden om te gaan drinken.

'Kijk eens wat een haast!' zei kleine Claus. 'Ze willen graag weer de rivier in.'

'Help mij nou eerst maar,' zei grote Claus, 'want anders krijg je klappen!' En toen kroop hij in de grote zak, die over de rug van de stieren lag. 'Stop er een steen in, want anders ben ik bang dat ik niet zink!' zei grote Claus.

'Dat zal wel loslopen,' zei kleine Claus, maar hij stopte toch een grote steen in de zak, bond hem stevig dicht en gaf er toen een duw tegen. Plons! Daar lag grote Claus in de rivier en hij zank meteen.

'Ik ben bang dat hij de koeien niet kan vinden!' zei kleine Claus en ging naar huis met alles wat hij had.

3 De prinses op de erwt

Er was eens een prins. Die wilde een prinses hebben, maar het moest wel een echte prinses zijn. Dus trok hij de hele wereld door om er zo een te vinden, maar overal was er iets mis. Prinsessen genoeg, maar of het echte prinsessen waren, daar kon hij niet helemaal achter komen. Er was steeds iets wat niet zo echt was. Dus ging hij maar weer naar huis, heel bedroefd omdat hij zo graag een echte prinses wilde.

Op een avond was het vreselijk slecht weer. Het bliksemde en donderde, de regen stroomde neer, het was echt verschrikkelijk! Toen werd er op de poort van de stad geklopt en de oude koning ging opendoen.

Er stond een prinses buiten. Maar jeetje, wat zag ze eruit door de regen en het slechte weer! Het water liep uit haar haar en haar kleren en het liep bij de neus haar schoenen in en bij de hak er weer uit, en ze zei ook nog dat ze een echte prinses was!

Daar komen we wel achter! dacht de oude koningin, maar ze zei niets, ging de slaapkamer in, haalde alle beddengoed weg en

legde een erwt op de bodem van het bed. Daarna nam ze twintig matrassen, legde die boven op de erwt en toen nog twintig donzen dekens boven op de matrassen.

Daar moest de prinses 's nachts slapen. 's Morgens vroegen ze haar hoe ze geslapen had.

'O, verschrikkelijk slecht!' zei de prinses. 'Ik heb de hele nacht bijna geen oog dichtgedaan! God weet wat er in dat bed lag. Ik heb op iets hards gelegen en nu ben ik bont en blauw over mijn hele lijf. Het is echt verschrikkelijk!'

Toen wisten ze dat dit een echte prinses was, omdat ze door de twintig matrassen en de twintig donzen dekens heen de erwt had gevoeld. Zo fijngevoelig kon alleen een echte prinses zijn.

De prins nam haar dus tot vrouw, want nu wist hij dat hij een echte prinses had, en de erwt kwam in het rariteitenkabinet, waar hij nog te zien is, als niemand hem heeft meegenomen.

Zie je, dit is pas een echt verhaal!

4 De bloemen van kleine Ida

'Mijn arme bloemen zijn helemaal dood,' zei kleine Ida. 'Gisteravond waren ze nog zo mooi en nu zijn alle blaadjes verwelkt. Hoe komt dat?' vroeg ze de student die op de bank zat, want ze hield zoveel van hem, hij kende de allermooiste verhaaltjes en hij kon zulke leuke knipsels maken: hartjes met kleine dansende juffertjes erin, bloemen en grote kastelen waarvan je de deuren open kon doen. Het was echt een leuke student. 'Waarom zien de bloemen

er vandaag zo slecht uit?' vroeg ze weer en ze liet hem een boekje zien dat helemaal verwelkt was.

'Weet je wat ermee is?' vroeg de student. 'De bloemen zijn vannacht op een bal geweest en daarom laten ze hun kopje hangen.'

'Maar bloemen kunnen toch niet dansen,' zei kleine Ida.

'Jawel hoor,' zei de student. 'Als het donker wordt en wij slapen, dan springen zij

vrolijk rond. Ze hebben bijna iedere nacht bal.'

'Mogen er ook kinderen op dat bal komen?'

'Ja,' zei de student, 'madeliefjes en lelietjes-van-dalen.'

'En waar dansen de mooiste bloemen?' vroeg kleine Ida.

'Ben je wel eens bij de poort van het grote kasteel geweest, waar de koning 's zomers woont en waar je die mooie tuin met al die bloemen hebt? Dan heb je vast de zwanen wel gezien die naar je toe komen zwemmen als je ze brood wilt voeren. Dáár is het echt bal, moet je weten!'

'Gisteren ben ik met mama in die tuin geweest,' zei Ida, 'maar alle blaadjes waren van de bomen en er waren helemaal geen bloemen meer. Waar zijn ze heen? Van de zomer heb ik er zoveel gezien.'

'Die zijn in het kasteel,' zei de student. 'Zodra de koning en alle mensen van het

hof weer naar de stad verhuizen, moet je weten, lopen de bloemen meteen uit de tuin naar het kasteel om pret te maken. Dat zou je eens moeten zien! De twee allermooiste rozen gaan op de troon zitten, die zijn koning en koningin. Alle rode sleutelbloemen gaan aan de zijkant staan buigen, dat zijn de kamerjonkers. Dan komen al de beeldigste bloemen en dan is er groot bal. De blauwe viooltjes stellen adelborsten voor, die dansen met hyacinten en krokusjes die ze freule noemen! De tulpen en de grote gele lelies, dat zijn oude mevrouwen, die letten op of er netjes gedanst wordt en of alles keurig verloopt.'

'Maar,' vroeg kleine Ida, 'krijgen de bloemen geen straf omdat ze in het kasteel van de koning dansen?'

'Niemand weet ervan,' zei de student.

'Soms, 's nachts, komt natuurlijk de oude slotvoogd, die daar op moet letten. Maar hij heeft een grote sleutelbos bij zich, en zodra de bloemen de sleutels horen rammelen, zijn ze heel stil en verstoppen ze zich achter de gordijnen, zodat alleen hun kopjes eruit steken. "Ik ruik dat er hier bloemen zijn," zegt de oude slotvoogd dan, maar hij ziet ze niet.'

'Wat leuk,' zei kleine Ida en ze klapte in haar handen. 'Maar zou ik de bloemen ook niet kunnen zien?'

'Jawel hoor,' zei de student, 'als je er nog eens komt moet je niet vergeten door het raam te kijken, dan zul je ze wel zien. Dat heb ik vandaag gedaan. Een lange, gele narcis lag zich op de bank uit te rekken; dat was een hofdame.'

'Kunnen de bloemen uit de Botanische Tuin er ook komen? Kunnen die zo ver lopen?'

'Ja, wat dacht je dan?' zei de student.

'Als ze willen, kunnen ze vliegen. Heb je wel eens van die mooie vlinders gezien, rode, gele en witte? Het zijn net bloemen, en dat zijn het ook geweest. Ze zijn van

hun stengel afgesprongen, hoog de lucht in. Ze sloegen met hun blaadjes alsof het vleugels waren en zo vlogen ze. En als ze zich goed gedroegen, mochten ze overdag ook vliegen. Dan hoefden ze niet naar huis terug om stil op hun stengel te zitten. Uiteindelijk werden de blaadjes zo echte vleugels. Dat heb je zelf gezien. Maar het kan natuurlijk best dat de bloemen in de Botanische Tuin nooit in het kasteel van de koning zijn geweest, of niet weten dat het daar 's nachts zo leuk is. Daarom zal ik je iets vertellen waarvan de professor in de plantkunde die ernaast woont, die ken je toch wel, pas echt zal opkijken. Wanneer

je zijn tuin inkomt, moet je één van de bloemen vertellen dat er op het kasteel een groot bal is, dan zegt die het weer tegen alle andere en dan vliegen ze erop af. Wanneer de professor dan in zijn tuin komt, is er geen bloem meer over en hij begrijpt niet waar ze gebleven zijn.'

'Maar hoe kan die bloem dat tegen de andere zeggen? Bloemen kunnen toch niet praten?'

'Nee, zeker niet,' antwoordde de student, 'dat doen ze in gebarentaal. Je hebt vast wel eens gezien dat de bloemen knikken als het een beetje waait en hun groene blaadjes bewegen. Dan is het net alsof ze praten.'

‘Begrijpt de professor dan gebarentaal?’ vroeg Ida.

‘Zeker weten! Op een morgen kwam hij in zijn tuin en zag een grote brandnetel met zijn bladeren tegen een prachtige rode anjer praten. Hij zei: “Jij bent beeldschoon en ik hou zoveel van je,” maar van zoiets moet de professor niets hebben. Hij gaf de brandnetel meteen een klap op zijn bladeren, dat zijn namelijk zijn vingers, maar toen brandde hij zich en sinds die dag durft hij nooit meer een brandnetel aan te raken.’

‘Wat leuk!’ zei kleine Ida en ze lachte.

‘Wat zit je dat kind allemaal wijs te maken,’ zei de saaie griffier, die op bezoek was gekomen en op de bank zat. Hij had een hekel aan de student en mopperde voortdurend als hij hem van die belachelijke knipsels zag maken. De ene keer was het een man die aan een galg hing met een hartje in zijn hand, want dat was een hartendief; dan weer was het een oude heks die op een bezemsteel reed met haar man op haar neus! Daar hield de griffier niet van en dan zei hij, net als nu: ‘Wat zit je dat kind allemaal wijs te maken! Al die domme verzinsels!’

Maar kleine Ida vond het heel leuk wat de student over haar bloemen vertelde en ze dacht er vaak aan. De bloemen lieten hun kopje hangen omdat ze moe waren van dat dansen de hele nacht. Ze waren vast ziek. Ze ging ermee naar al haar andere speelgoed dat op een mooi, klein tafeltje stond. De hele la zat ook vol spulletjes. In het poppenbed lag haar pop Sophie te slapen, maar kleine Ida zei tegen haar: ‘Je moet nu echt opstaan, Sophie, en vannacht met de la genoeg nemen. Die arme bloemen zijn ziek en dus moeten ze in jouw bed liggen, misschien worden ze dan weer beter.’ Ze haalde de pop uit bed, maar die keek nukkig en zei geen woord, want ze was boos omdat ze haar bed niet mocht houden.

Toen legde Ida de bloemen in het pop-

penbed, trok het dekentje heel hoog op en zei dat ze nu mooi stil moesten liggen, dan zou ze thee voor ze zetten, want daar werden ze beter van en dan konden ze morgen weer opstaan. En ze trok de gordijntjes rond het bedje helemaal dicht, zodat de zon niet in hun ogen kon schijnen.

De hele avond moest ze denken aan wat de student haar had verteld en toen ze zelf naar bed moest, ging ze eerst even achter de gordijnen kijken waar de mooie bloemen van haar moeder stonden – hyacinten en tulpen. Ze fluisterde zachtjes: ‘Ik weet wel dat jullie vannacht naar het bal gaan!’ De bloemen deden alsof ze niets hoorden en ze verroerden geen blad, maar kleine Ida wist wel beter.

In bed lag ze er lang aan te denken hoe enig het zou zijn om die prachtige bloemen op het kasteel van de koning te zien dansen. Zouden mijn bloemen daar echt bij zijn geweest? Maar eindelijk viel ze in slaap. Midden in de nacht werd ze wakker. Ze had van de bloemen gedroomd en van de student, en van de griffier die op hem mopperde en zei dat hij haar iets wijsmaakte. Het was heel stil in de slaapkamer waar Ida lag, het nachtlampje brandde op tafel en haar vader en moeder sliepen.

‘Zouden mijn bloemen nu in het bedje van Sophie liggen?’ vroeg ze zich af.

‘Wat zou ik dat toch graag weten!’ Ze kwam een beetje overeind en keek naar de deur die op een kier stond. Daarachter lagen de bloemen en al haar speelgoed. Ze luisterde goed en toen leek het alsof ze hoorde dat er in de kamer piano werd gespeeld, maar heel zachtjes en zo mooi als ze het nog nooit eerder had gehoord.

‘Alle bloemen zijn nu aan het dansen,’ zei ze. ‘O God, wat zou ik dat toch graag willen zien!’ Maar ze durfde niet op te staan, want dan zou ze haar vader en moeder wakker maken. ‘Als ze nu maar hier naartoe kwamen,’ zei ze, maar de bloemen kwamen

niet en de muziek bleef zo mooi spelen. Toen kon ze het gewoon niet laten, want het was te leuk. Ze kroop haar bedje uit, liep zachtjes naar de deur en keek de huiskamer in. O, wat enig, wat ze daar te zien kreeg!

Er brandde helemaal geen nachtlampje in de huiskamer, maar het was er toch licht. De maan scheen door het raam de kamer in. Het leek wel dag. Alle hyacinten en tulpen stonden in twee lange rijen op de grond. In de vensterbank stonden geen bloemen meer, alleen lege potten. Op de vloer dansten alle bloemen zo lief om elkaar heen, ze maakten een keurige rij en hielden elkaar bij hun lange, groene bladeren vast, als ze ronddraaiden. Aan de piano zat een grote lelie, die Ida deze zomer gezien moest hebben, want ze wist nog dat de student had gezegd: ‘Gut, wat lijkt die op juffrouw Lina!’ Toen lachten ze hem allemaal uit, maar nu vond Ida toch ook dat die lange, gele bloem op de juffrouw leek. Ze deed ook net zo bij het pianospelen: nu eens draaide ze haar lange, gele gezicht naar de ene kant, dan weer naar de andere, en ze knikte op de maat van de mooie muziek. Niemand zag kleine Ida. Toen zag ze een grote, blauwe krokus midden op de tafel springen waar het speelgoed stond, recht naar het poppenbed lopen en de gordijntjes opzij trekken. Daar lagen de zieke bloemen, maar ze kwamen meteen overeind en knikten naar de anderen dat ze ook wilden meedansen. Het oude wierookmanneletje, waar de onderlip van af was, ging staan en boog voor de mooie bloemen.

Ze zagen er helemaal niet ziek uit, ze sprongen tussen de anderen neer en ze hadden pret.

Het leek wel of er iets van tafel viel. Ida keek ernaar. Het was de vastenavondstok die meesprong, want hij vond dat hij ook bij de bloemen hoorde. Het was dan ook

een prachtige vastenavondstok en er zat een klein poppetje bovenop dat net zo’n hoed met een brede rand op had als de griffier. De vastenavondstok sprong op zijn drie rode houten benen tussen de bloemen en hij stampte heel hard, want hij danste de mazurka en die dans konden de andere bloemen niet doen, omdat ze zo licht waren en niet konden stampen.

Het poppetje op de vastenavondstok werd opeens heel lang en heel groot, hij draaide boven de papieren bloemen rond en riep heel hard: ‘Wat maak je dat kind nou weer wijs? Domme verzinsels!’ en hij leek precies op de griffier met de hoed met de brede rand – hij zag er net zo geel en knorrig uit. Maar de papieren bloemen sloegen tegen zijn dunne benen aan en toen kromp hij weer in elkaar en was hij weer een piepklein poppetje. Het zag er zo grappig uit dat kleine Ida er wel om moest lachen. De vastenavondstok danste maar door en de griffier moest meedansen. Het hielp niets of hij zich groot en lang maakte of weer het kleine, gele poppetje met de grote, zwarte hoed werd. De andere bloemen deden een goed woordje voor hem, vooral de bloemen die in het poppenbed hadden geslapen, en toen hield de vastenavondstok ermee op. Op hetzelfde moment werd er heel hard geklopt in de la waar Ida’s pop Sophie lag naast al het andere speelgoed. Het wierookmanneletje rende naar de rand van de tafel, ging op zijn buik liggen en het lukte hem de la een klein stukje open te trekken. Daar kwam Sophie overeind. Ze keek heel verwonderd om zich heen. ‘Er is hier zeker bal,’ zei ze. ‘Waarom heeft niemand me dat verteld?’

‘Wil je met me dansen?’ vroeg het wierookmanneletje.

‘Dacht je dat ik met zo’n lelijkheid wil dansen?’ vroeg ze en keerde hem de rug toe. Toen ging ze op de la zitten en ze dacht dat een van de bloemen haar wel zou komen

vragen, maar er kwam niemand en dus kuchte ze: hm, hm, hm! Maar er kwam nog steeds niemand. Het wierookmannetje danste helemaal alleen en dat deed hij niet slecht.

Omdat geen van de bloemen Sophie scheen te zien, liet ze zich van de la parades op de grond vallen. Dat gaf me een consternatie: alle bloemen kwamen eraan lopen en vroegen of ze zich bezeerd had en ze waren allemaal heel aardig voor haar, vooral de bloemen die in haar bed hadden geslapen. Maar ze had zich helemaal niet bezeerd en al Ida's bloemen zeiden dank

je wel voor het lekkere bed. O, ze hielden zoveel van haar. Ze namen haar mee naar de dansvloer en dansten met haar en alle andere bloemen stonden er in een kring omheen. Toen was Sophie tevreden en zei dat ze haar bed wel mochten houden. Ze vond het niet erg om in de la te liggen.

Maar de bloemen zeiden: 'Hartelijk dank, maar zo lang leven wij niet. Morgen zijn we helemaal dood, maar je moet tegen kleine Ida zeggen dat ze ons in de tuin moet begraven, waar de kanarie ligt, dan komen we in de zomer weer op, nog veel mooier dan nu.'

'Nee, jullie mogen niet doodgaan!' zei Sophie en ze kuste de bloemen. Op dat moment ging de kamerdeur open en er kwamen een heleboel prachtige bloemen naar binnen dansen. Ida begreep helemaal niet waar die vandaan kwamen. Dat waren zeker allemaal bloemen van het kasteel van de koning. Voorop liepen twee prachtige rozen met kleine gouden kroontjes op, een koning en een koningin. Toen kwamen de beeldigste violieren en anjers; ze groetten naar links en naar rechts. Ze hadden muziek bij zich: grote papavers en pioenen bliezen in de peulen van erwten totdat ze vuurrood zagen. Blauwe druifjes en kleine witte sneeuwklonkjes klinkelden alsof ze belletjes om hadden. Wat een leuke muziek was dat! Toen kwamen er heel veel andere bloemen en allemaal dansten ze, de blauwe viooltjes en de roze madeliefjes, de kamille en de lelietjes-van-dalen. En alle bloemen kusten elkaar.

Eindelijk wensten de bloemen elkaar goedenacht en kleine Ida sloop ook naar haar bedje, waar ze droomde van alles wat ze had gezien.

Toen ze de volgende morgen weer opstond, ging ze meteen naar het tafeltje om te zien of de bloemen er nog waren. Ze schoof de gordijntjes van het bedje opzij. Daar lagen ze allemaal, maar ze waren erg verwelkt, veel meer dan gisteren. Sophie lag in de la waar ze haar had neergelegd. Ze zag er slaperig uit.

'Weet je nog wat je tegen me moest zeggen?' vroeg kleine Ida, maar Sophie keek heel dom en zei geen woord.

'Dat is niet lief van je,' zei Ida, 'en ze hebben nog wel allemaal met je gedanst.' Toen nam ze een kartonnen doosje waar beeldige vogeltjes op getekend waren, dat maakte ze open en ze legde de dode bloemen erin. 'Dat wordt jullie doods-kistje, mooi hè?' zei ze. 'En als straks de neefjes uit Noorwegen komen, dan kunnen ze hel-

pen om jullie in de tuin te begraven, zodat jullie in de zomer weer op kunnen komen, maar dan nog veel mooier!'

De Noorse neefjes waren twee flinke jongens, ze heetten Jonas en Adolph. Hun vader had ze een nieuwe pijl en boog gegeven en die hadden ze bij zich om aan Ida te laten zien. Ze vertelde van de arme bloemen die dood waren en toen mochten ze ze begraven. De jongens liepen voorop met hun boog op de schouders en kleine Ida kwam erachter aan met de dode bloemen in die mooie doos. In de tuin werd een grafje gegraven. Ida kuste de bloemen eerst, zette ze toen met doos en al in de aarde en Adolph en Jonas schoten met hun pijl en boog over het graf, want ze hadden geen geweren of kanonnen.

5 Duimeliesje

Er was eens een vrouw die heel graag een kindje wilde, maar ze wist helemaal niet waar ze dat vandaan moest halen. Toen ging ze naar een oude heks en zei tegen haar: 'Ik zou zo vreselijk graag een kindje willen hebben. Wil jij me niet zeggen waar ik dat vandaan moet halen?'

'O ja, dat spelen we wel klaar,' zei de heks. 'Hier heb je een gerstekorrel, maar niet zo een als er op de akker van de boer groeit, of die de kippen te eten krijgen. Stop hem in een bloempot, dan zul je eens wat zien.'

'Dank je wel,' zei de vrouw en ze gaf de heks twaalf stuivers, ging toen naar huis, plantte de gerstekorrel en er begon meteen een mooie, grote bloem uit te groeien. Die leek precies op een tulp, maar de bladeren zaten nog dicht, alsof hij nog in de knop zat.

'Wat een beeldige bloem,' zei de vrouw en ze kuste de mooie rode en gele blaadjes. Op het moment dat ze dat deed, gaf de bloem een harde knal en ging open. Het was echt een tulp, dat zag je, maar midden in de bloem, op het groene stoeltje, zat een piepklein meisje, heel fijntjes en heel teer. Ze was niet groter dan een duim en daarom werd ze Duimeliesje genoemd.

Een beeldig gelakte notendop kreeg ze als wieg, blauwe vioolblaadjes waren haar matras en een rozenblaadje was haar donzen dekbed. Daar sliep ze 's nachts, maar overdag speelde ze op de tafel, waar de vrouw een bord had neergezet met een hele krans van bloemen eromheen, waarvan de stengels in het water staken. Er dreef een tulpenblad in rond, daar kon Duimeliesje op zitten om van de ene kant van het bord naar de andere te varen. Ze had twee witte paardenharen om mee te roeien. Het zag er zó leuk uit! Ze kon ook zingen, heel schattig en heel fijntjes, zoals

nog niemand daar het ooit had gehoord.

Op een nacht, toen ze in haar bedje lag, kwam er een lelijke pad door het raam gesprongen: er was een ruit stuk. Het was een griezelijk grote, klamme vrouwtjespad. Ze sprong zo op tafel, waar Duimeliesje onder het rode rozenblaadje lag te slapen.

'Dat is een lieve vrouw voor mijn zoon,' zei de pad, en toen pakte ze de notendop waar Duimeliesje in lag te slapen en sprong met haar het raam uit, de tuin in. Er liep daar een grote, brede rivier, maar bij de oever was het drassig en modderig. Daar woonde de pad met haar zoon. Oei, die was ook akelig lelijk, hij leek precies op zijn moeder; 'koax, koax, brekke-ke-kex!', dat was alles wat hij te zeggen had toen hij dat schattige kleine meisje in de notendop zag.

'Praat niet zo hard, anders wordt ze wakker,' zei de oude pad. 'Ze zou nog weg kunnen lopen, want ze is zo licht als een zwanenpluisje. We zetten haar in de rivier op een van de ronde bladeren van de waterlelie. Dat is voor haar, licht en klein als ze is, net een eiland. Daar kan ze niet weglopen terwijl wij de nette kamer onder de modder opknappen, waar jullie je nestje gaan bouwen.'

In de rivier groeiden heel veel waterlelies met van die ronde, groene bladeren die op het water lijken te drijven. Het blad dat het verste weg was, was ook het allergrootste. Daar zwom de oude pad naartoe om de notendop met Duimeliesje neer te zetten.

Dat kleine stakkerdje werd 's morgens heel vroeg wakker en toen ze zag waar ze was, begon ze hartverscheurend te huilen, want aan alle kanten van dat grote groene blad was water. Ze kon helemaal niet aan land komen.

De oude pad zat in de modder haar kamer mooi te maken met riet en gele

lissen. Het moest er keurig uitzien voor die nieuwe schoondochter. Toen zwom ze met haar lelijke zoon naar het blad waarop Duimeliesje zat; ze wilden haar mooie bedje hebben, dat moest klaar staan in de bruidskamer vóór ze zelf kwam. De oude pad maakte in het water een diepe buiging voor haar en zei: 'Hier zie je mijn zoon, hij wordt je man en jullie gaan heel mooi wonen in de modder.'

'Koax, koax, brekke-ke-kex!' was alles wat de zoon te zeggen had.

Toen zwommen ze weg met haar snoezige bedje, maar Duimeliesje zat helemaal alleen op het groene blad te huilen, want ze wilde niet bij die enge pad in huis wonen of haar lelijke zoon als man hebben. De visjes die in het water zwommen, hadden de pad wel gezien en ze hadden gehoord wat ze zei. Daarom staken ze hun kopjes uit het water, ze wilden dat kleine

meisje natuurlijk zien. Zodra ze haar te zien kregen, vonden ze haar heel schattig en het deed ze echt verdriet dat ze naar die akelige pad moest. Nee, dat mocht niet gebeuren. Ze vormden een kring rondom de groene stengel die het blad met Duimeliesje vasthield, knaagden met hun tanden de stengel door en toen dreef het blad met Duimeliesje de rivier af, ver weg naar waar de pad niet kon komen. Duimeliesje voer overal voorbij en de vogeltjes zaten in de struiken, zagen haar en zongen: 'Wat een snoezig juffertje!' Het blad met haar erop dreef steeds verder en zo kwam Duimeliesje in het buitenland.

Een mooi wit vlindertje bleef maar om haar heen fladderen, maar ten slotte ging het op het blad zitten, want het vond Duimeliesje zo aardig. Zij was heel blij, want nu kon de pad niet bij haar komen, en het was daar zo mooi waar ze voorbij voeren.

De zon scheen op het water; het leek wel glanzend goud. Toen nam ze het lint van haar middel, bond de ene kant om de vlinder en de andere maakte ze vast aan het blad. Toen gleed het nog vlugger en zij ook, want zij stond immers op het blad.

Op dat moment kwam er een grote meikever aanvliegen. Hij kreeg haar in het oog, sloeg meteen zijn klauw om haar smalle middel en vloog met haar de boom in, maar het groene blad dreef de rivier af en de vlinder vloog mee, want die zat aan het blad vastgebonden en kon niet loskomen.

Ach, wat schrok die arme Duimeliesje toen de meikever met haar de boom invloog, maar ze was vooral bedroefd om die mooie, witte vlinder die ze aan het blad had vastgebonden; als hij niet los kon komen, zou hij van honger sterven.

Maar dat deerde de meikever niet. Hij ging met haar op het grootste, groene blad van de boom zitten, gaf haar bloemenhoning te eten en zei dat ze allersnoezigst was, al had ze dan niets van een meikever. Later kwamen alle andere meikevers uit de boom op visite. Ze bekeken Duimeliesje en de meikeverjuffertjes trokken hun voeloorntjes op en zeiden: 'Ze heeft maar twee pootjes, dat ziet er zielig uit.'

'Ze heeft geen voelhoorns,' zei een ander. 'Ze is zo smal om haar middel, jakkes, ze lijkt wel een mens. Wat is ze lelijk!' zeiden alle meikevervrouwtjes. En Duimeliesje was nog wel zo snoezig. Dat vond de meikever die haar had meegenomen ook, maar toen alle anderen zeiden dat ze lelijk was, geloofde hij het ten slotte ook en wilde hij haar helemaal niet meer. Ze kon gaan en staan waar ze wilde. Ze vlogen met haar de boom uit en zetten haar op een madeliefje. Daar zat ze te huilen omdat ze zo lelijk was dat de meikevers haar niet wilden hebben, en toch was ze het mooiste dat je je kunt voorstellen, zo fijntjes en zo teer als het mooiste rozenblaadje.

De hele zomer lang leefde die arme Duimeliesje helemaal alleen in het grote bos. Ze vlocht een bedje van grassprietjes en dat hing ze onder een groot hoefblad, dan werd ze niet nat van de regen. Ze peuterde de honing uit de bloemen en at die op, en dronk van de dauw die iedere morgen op de bladeren lag. Zo gingen de zomer en de herfst voorbij, maar toen kwam de winter, de lange, koude winter. Alle vogels die zo mooi voor haar hadden gezongen, vlogen weg. De bomen en de bloemen verloren hun blaadjes, het grote hoefblad waaronder ze had gewoond, verschrompelde en er bleef alleen een gele, verlepte stengel van over. Ze had het vreselijk koud, want haar kleren waren versleten en ze was zelf zo teer en tenger, die arme Duimeliesje; ze zou zeker doodvriezen. Het begon te sneeuwen en iedere sneeuwvlok die op haar viel, was voor haar net als een hele schep sneeuw voor ons, want wij zijn groot en zij was maar een duim lang. Toen wikkelde ze zich in een dor blad, maar dat gaf geen warmte. Ze beefde van de kou.

Meteen buiten het bos waar ze nu was, lag een groot korenveld, maar het koren was allang weg; alleen de kale, droge stoppels staken nog uit de bevroren grond. Voor haar was dat net een heel bos om doorheen te lopen. O, ze beefde zo van de kou! Toen kwam ze bij de deur van de veldmuis. Dat was een gaatje onder de stoppels. Daar woonde de veldmuis lekker warm, ze had haar hele kamertje vol koren, een mooie keuken en een provisiekamer. De arme Duimeliesje ging bij de deur staan, als een arm bedelmeisje, en vroeg om een klein stukje gerstekorrel, want ze had al twee dagen niets te eten gehad.

'Arme stakker!' zei de veldmuis, want eigenlijk was het een goede, oude veldmuis. 'Kom jij maar in mijn warme kamer mee-eten.'

Omdat ze Duimeliesje aardig vond, zei

ze: 'Je mag van de winter bij me blijven, maar je moet mijn kamer mooi schoon houden en me verhaaltjes vertellen, want daar hou ik van.' Duimeliesje deed wat die goede, oude veldmuis verlangde en ze had het best naar haar zin.

'We krijgen gauw bezoek,' zei de veldmuis. 'Mijn buurman komt eens in de week op bezoek. Hij zit er warmpjes bij, beter dan ik. Hij heeft zalen van kamers en hij loopt in zo'n prachtige zwartfluwelen jas. Als je hem tot man kon krijgen, dan was je binnen, maar hij kan niet zien. Je moet hem de allermooiste verhaaltjes vertellen die je kent.'

Maar daar had Duimeliesje geen zin in. Ze wilde de buurman helemaal niet hebben, want dat was een mol. Hij kwam op bezoek in zijn zwarte bontjas, hij was heel rijk en heel geleerd, zei de veldmuis. Zijn woning was wel twintig keer zo groot als die van de veldmuis. Geleerd was hij inderdaad, maar de zon en de mooie bloemen kon hij niet uitstaan, daar sprak hij kwaad van, want die had hij nog nooit gezien. Duimeliesje moest zingen en ze zong: 'Meikevertje, meikevertje, vlieg!' en: 'Groen is gras, groen is gras'. Toen werd de mol verliefd op haar, vanwege haar mooie stem, maar hij zei niets, want hij was een bedaard man.

Hij had juist een lange gang gegraven van zijn huis naar het hunne en daar mochten de veldmuis en Duimeliesje wandelen wanneer ze wilden. Maar hij vroeg ze niet bang te zijn voor de dode vogel die in de gang lag, een vogel met veren en snavel en al, die waarschijnlijk net dood was gegaan toen de winter begon en begraven was op de plek waar de mol een gang had gegraven.

De mol nam een stukje vermolmd hout in zijn mond, want dat geeft licht in het donker, en hij liep voorop en lichtte ze bij in de lange, donkere gang. Toen ze bij de dode vogel kwamen, stootte de mol met

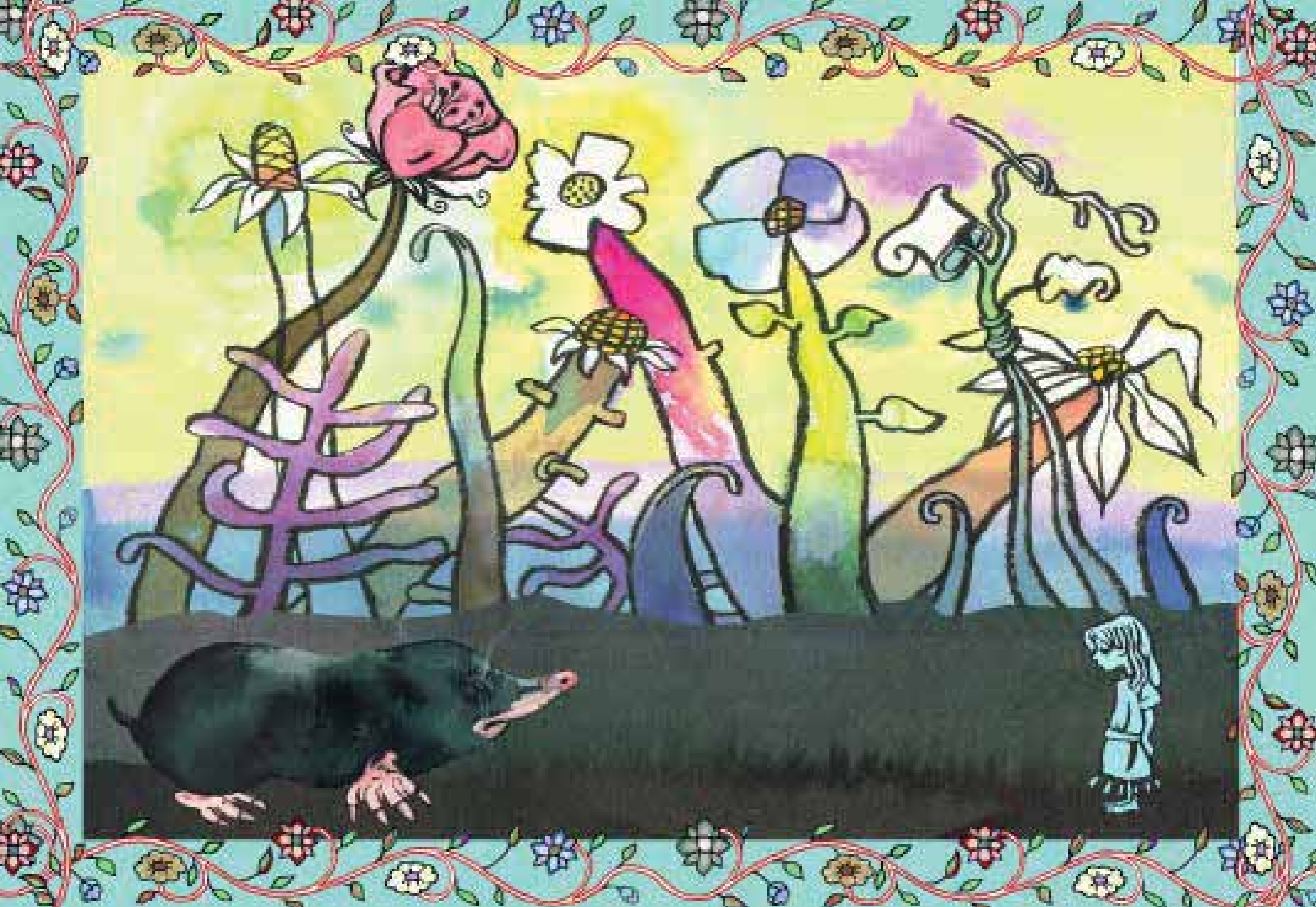
zijn dikke snuit tegen de zoldering en duwde de aarde weg, zodat er een grote opening kwam waardoor het licht naar binnen scheen. Midden op de grond lag een dode zwaluw, met zijn mooie vleugels stijf tegen zich aan, zijn pootjes en zijn kopje onder zijn veren getrokken. Die arme vogel was vast van kou gestorven. Dat deed Duimeliesje zo'n verdriet voor hem, ze hield zoveel van alle vogels, want die hadden de hele zomer zo mooi voor haar gezongen en getijlpt. Maar de mol duwde er met zijn korte pootjes tegen en zei: 'Nu piept hij niet meer. Het is zielig om als vogeltje geboren te worden! God zij dank dat mijn kinderen dat niet zal overkomen. Zo'n vogel heeft alleen zijn gekierewiet en 's winters gaat hij dood van de honger.'

'Dat kunt u, als verstandig man, gerust zeggen,' zei de veldmuis. 'Wat heeft die vogel aan al zijn gekierewiet als de winter komt? Dan lijdt hij honger en kou; dat komt ervan als je het hoog in je bol hebt.'

Duimeliesje zei niets, maar toen de twee anderen de vogel de rug toekeerden, boog ze zich voorover, duwde de veertjes die zijn kopje bedekten opzij en kustte hem op zijn gesloten oogjes. Misschien heeft hij deze zomer wel zo mooi voor me gezongen, dacht ze. Zo veel plezier heeft hij me bezorgd, die mooie, lieve vogel.

De mol stopte het gat waar het licht doorheen kwam weer dicht en bracht toen de dames naar huis. Maar 's nachts kon Duimeliesje helemaal niet slapen. Toen stond ze op uit haar bedje en vlocht van hooi een mooie, grote deken en die ging ze over de dode vogel heen leggen; ze legde zachte watten, die ze in de kamer van de veldmuis had gevonden, om hem heen, zodat hij warm zou liggen in de koude aarde.

'Vaarwel, mooie vogel!' zei ze. 'Vaarwel en dank je wel voor je prachtige gezang in de zomer, toen alle bomen groen waren en de zon lekker warm op ons scheen.' Toen legde

ze haar hoofd tegen de borst van de vogel, maar ze schrok meteen heel erg, want het leek wel of er daarbinnen iets klopte. Dat was het hart van de vogel. De vogel was niet dood, hij was bewusteloos, en nu hij warm was, kwam er weer leven in hem.

In het najaar vliegen alle zwaluwen naar de warme landen, maar als er een wordt opgehouden, dan krijgt hij het zo koud dat hij als dood neervalt en blijft liggen waar hij neerkomt, en dan bedekt de koude sneeuw hem.

Duimeliesje stond behoorlijk te trillen, zo geschrokken was ze, want de vogel was heel groot bij haar vergeleken; zij was immers maar een duim lang. Maar ze raapte al haar moed bij elkaar, legde de watten dicht tegen de arme zwaluw aan en haalde een kruizemuntblad, dat ze zelf als dekbed had gebruikt, om over het kopje van de vogel te leggen.

De volgende nacht sloop ze weer naar hem toe en toen was hij springlevend, maar heel slap. Hij kon zijn ogen maar heel even opendoen om naar Duimeliesje te kijken, die met een stukje vermolmd hout in haar hand stond, want een andere lantaren had ze niet.

‘Dank je wel, lief kindje,’ zei de zwaluw tegen haar. ‘Ik heb het zo lekker warm gekregen. Ik kom gauw weer op krachten en dan kan ik weer vliegen in de warme zonneschijn.’

‘O nee,’ zei ze. ‘Het is buiten heel koud, het sneeuwt en het vriest. Blijf jij maar in je warme bed, ik zal wel voor je zorgen.’

Ze bracht de zwaluw water in een bloemblad en hij dronk ervan en vertelde haar hoe hij zijn ene vleugel aan een doornstruik had opengehaald en hoe hij daarvoor niet zo hard kon vliegen als de andere zwaluwen, die toen wegvlogen, ver weg naar de warme landen. Ten slotte was hij op de grond gevallen, maar meer herinnerde hij zich niet en hij wist helemaal

niet hoe hij hier was terechtgekomen.

De hele winter bleef hij daar, en Duimeliesje was goed voor hem en ze hield heel veel van hem. De mol en de veldmuis kwamen er niets van te weten, want die hielden niet van die arme, zielige zwaluw.

Zodra het voorjaar werd en de zon de grond verwarmde, nam de zwaluw afscheid van Duimeliesje, die het gat weer openmaakte dat de mol in de zoldering had gemaakt. De zon scheen heerlijk naar binnen en de zwaluw vroeg of ze niet mee wilde. Ze kon op zijn rug zitten, ze zouden heel ver het groene bos invliegen. Maar Duimeliesje wist dat het de oude veldmuis verdriet zou doen, als ze haar zo in de steek liet.

‘Nee, dat kan niet,’ zei Duimeliesje.

‘Dag, dag, lief, mooi meisje,’ zei de zwaluw en vloog de zonneschijn in. Duimeliesje keek hem na en er kwamen tranen in haar ogen, want ze hield zoveel van die arme zwaluw.

‘Kierewiet, wiet, wiet,’ zong de vogel en hij vloog het groene bos in.

Duimeliesje was diepbedroefd. Ze mocht helemaal niet naar buiten in de warme zon. Het koren dat boven het huis van de veldmuis op de akker was gezaaid, groeide hoog op. Het leek een heel dicht bos voor dat arme, kleine meisje, dat immers maar een duim lang was.

‘Deze zomer moet je aan je uitzet werken,’ zei de veldmuis tegen haar, want de mol, die saaie mol met zijn zwartfluwelen pels, had om haar hand gevraagd. ‘Je moet alles van wol en van linnen hebben. Je moet van alles voorzien zijn als je de vrouw van de mol wordt.’

Duimeliesje moest aan het spinrokken en de veldmuis nam vier spinnen in dienst om dag en nacht te weven en te spinnen. Iedere avond kwam de mol op visite en dan had hij het er altijd over dat de zon lang niet zo warm zou schijnen als de zomer

op haar eind liep. Nu brandde hij zo dat de aarde er hard als steen van werd. Als de zomer voorbij was, zou hij zijn bruiloft met Duimeliesje vieren; maar zij vond het helemaal niet prettig, want ze hield niet van die saaie mol. Iedere ochtend als de zon opkwam en iedere avond als hij onderging, sloop ze naar de deuropening en als de wind dan de toppen van het koren uit elkaar blies, zodat ze de blauwe lucht kon zien, dacht ze eraan hoe mooi licht het buiten was en dan wenste ze dat ze die lieve zwaluw weer te zien kreeg; maar die kwam nooit meer, die vloog vast ergens rond in het mooie, groene bos in de verte.

Toen het weer herfst werd, had Duimeliesje haar hele uitzet klaar.

‘Over vier weken is de bruiloft,’ zei de veldmuis tegen haar. Maar Duimeliesje huilde en zei dat ze die saaie mol niet wilde.

‘Nonsens,’ zei de veldmuis. ‘Nou niet eigenwijs zijn, want anders bijt ik je met mijn witte tand. Je zult er een fantastische man aan hebben. Zo’n zwartfluwelen pels heeft zelfs de koningin niet. Zijn keuken en kelder zijn goed voorzien. Je mag God wel op je blote knietjes danken.’

Toen zouden ze trouwen. De mol was er al om Duimeliesje te halen. Ze ging diep onder de grond bij hem wonen en ze zou nooit meer in de warme zon komen, want daar hield hij niet van. Het arme kind was heel bedroefd. Nu moest ze afscheid nemen van die heerlijke zon, die ze bij de veldmuis tenminste nog in de deuropening had kunnen zien.

‘Dag, heldere zon,’ zei ze en ze strekte haar armen hoog uit. Ze liep ook een stukje van het huis van de veldmuis vandaan, want nu het koren gemaaid was, stonden er alleen nog droge stoppels. ‘Dag, dag,’ zei ze en ze sloeg haar armen om een rood bloempje dat daar stond. ‘Doe de groeten aan die lieve zwaluw, als je hem ziet.’

‘Kierewiet, wiet, wiet,’ klonk het op hetzelfde moment boven haar hoofd. Ze keek op: het was de zwaluw die juist langs kwam. Zodra hij Duimeliesje zag, was hij heel blij. Ze vertelde hem hoe vreselijk ze het vond om die akelige mol als man te krijgen en dat ze diep onder de grond ging wonen waar de zon nooit scheen. Ze moest ervan huilen.

‘De koude winter komt eraan,’ zei de zwaluw. ‘Ik vlieg ver weg naar de warme landen. Ga je mee? Je kunt op mijn rug zitten. Als je je vastbindt met je ceintuur, dan vliegen we gewoon weg van die akelige mol en zijn donkere hol, ver weg over de bergen naar de warme landen, waar de zon nog warmer is dan hier, waar het altijd zomer is en waar prachtige bloemen zijn. Vlieg maar met me mee, lieve kleine Duimeliesje. Je hebt mijn leven gered toen ik bevroren in die aardedonkere kelder lag.’

‘Ja, ik ga met je mee,’ zei Duimeliesje en ze ging op de rug van de vogel zitten, met haar voetjes op zijn uitgespreide vleugels. Ze bond haar ceintuur vast aan een van zijn sterkste veren en toen vloog de zwaluw hoog de lucht in, over bossen en meren, hoog boven de bergen waar altijd sneeuw ligt. Duimeliesje bibberde in de koude lucht, maar toen kroop ze onder de warme veren van de vogel en alleen haar hoofd stak eruit om al dat moois onder haar te kunnen zien.

Toen kwamen ze bij de warme landen. Daar scheen de zon veel helderder dan hier, de lucht was twee keer zo hoog en langs sloten en hekken groeiden de lekkerste blauwe en witte druiven. In de bossen hingen citroenen en sinaasappels, het rook er naar mirte en kruizemunt, en op de weg liepen allerliefste kinderen met grote, kleurige vlinders te spelen. Maar de zwaluw vloog nog verder en het werd steeds mooier. Onder de prachtige groene bomen aan het blauwe meer stond een schitterend, witmarmeren paleis uit de oude tijd.

De wijnranken slingerden zich om de pilaren. Daarboven waren er veel zwaluwnestjes en in één daarvan woonde de zwaluw die Duimeliesje op zijn rug had.

‘Dit is mijn huis,’ zei de zwaluw, ‘maar als je nu zelf de allermooiste bloem uitzoekt die daar beneden groeit, dan zet ik je daar af en dan krijg je het zo prettig als je je maar kunt wensen.’

‘Wat fijn!’ zei ze en ze klapte in haar handjes.

Er lag daar een grote, witmarmeren zuil, die was omgevallen en in drie stukken was gebroken, maar daartussen groeiden de mooiste witte bloemen. De zwaluw vloog er met Duimeliesje heen en zette haar op een van de grote bladeren, maar wat was ze verbaasd! Er zat een klein mannetje midden in de bloem, zo wit en doorzichtig, hij leek wel van glas. Hij had een beeldig gouden kroontje op zijn hoofd en de mooiste doorzichtige vleugels aan zijn schouders; zelf was hij niet groter dan Duimeliesje. Hij was de engel van de bloem. In iedere bloem woonde zo’n mannetje of vrouwtje, maar deze was koning over alle andere.

‘Goh, wat is hij mooi!’ fluisterde Duimeliesje tegen de zwaluw.

De kleine prins schrok vreselijk van de zwaluw, want dat was bij hem vergeleken natuurlijk een reuzenvogel; hij was zelf zo klein en tener. Maar toen hij Duimeliesje zag, was hij erg blij: ze was het aller-

mooiste meisje dat hij ooit had gezien. Toen nam hij de gouden kroon van zijn hoofd en zette hem op het hare. Hij vroeg hoe ze heette en of ze zijn vrouw wilde worden. Dan zou ze koningin over alle bloemen zijn. Dat was pas een man – heel wat anders dan de zoon van de pad of de mol met zijn zwartfluwelen pels! Daarom zei ze ja tegen die mooie prins en uit iedere bloem kwam er een dame of een heer, zo lieflijk dat het een lust was om te zien. Iedereen bracht Duimeliesje een presentje, maar het beste cadeautje bestond uit een paar mooie vleugels van een grote, witte vlieg. Die werden aan Duimeliesjes rug vastgemaakt en toen kon ze ook van de ene bloem naar de andere vliegen. Het was zo’n feest en de zwaluw zat boven in zijn nestje voor ze te zingen, zo goed en zo kwaad als het ging: in zijn hart was hij toch bedroefd, want hij hield zoveel van Duimeliesje en hij had nooit van haar gescheiden willen worden.

‘Je moet geen Duimeliesje heten,’ zei de engel van de bloem tegen haar, ‘dat is een lelijke naam en jij bent zo mooi. We zullen je Maja noemen.’

‘Dag, tot ziens,’ zei de zwaluw en vloog weer weg uit de warme landen, ver weg, terug naar Denemarken. Daar had hij een nestje boven het raam waar de man woont die sprookjes kan vertellen en voor hem zong hij: ‘Kierewiet, wiet, wiet’, en daar komt dit hele verhaal vandaan.

6 De stoute jongen

Er was eens een oude schrijver, zo’n echte, goede, oude schrijver. Op een avond, toen hij thuis zat, was het buiten verschrikkelijk slecht weer; de regen viel in stromen neer, maar de schrijver zat lekker warm bij zijn kachel, waar het vuur brandde en de appeltjes lagen te pruttelen.

‘Die arme stakkers die in dit weer buiten zijn, hebben vast geen droge draad meer aan hun lijf,’ zei hij, want het was zo’n aardige schrijver.

‘Doe open, ik heb het koud en ik ben zo nat,’ riep een klein kindje buiten. Het huilde en klopte op de deur, terwijl de regen in stromen neerviel en de wind aan alle ramen rukte.

‘Arme stakker!’ zei de oude schrijver en ging opendoen.

Er stond een jongetje voor de deur. Hij was helemaal bloot en het water liep uit zijn lange, blonde haren. Hij bibberde van de kou. Als hij niet binnen was gelaten, was hij in dat slechte weer vast doodgegaan.

‘Arme stakker,’ zei de oude schrijver en nam hem bij de hand. ‘Kom maar bij me, dan zal ik je wel warmen. Je krijgt wijn en een appeltje van me, want je bent een lieve jongen.’

Dat was ook zo. Zijn ogen leken op twee heldere sterretjes en ook al droop zijn blonde haar van het water, toch krulde het heel mooi. Hij zag eruit als een engeltje, maar hij was heel bleek van de kou en hij trilde over zijn hele lijfje. In zijn hand had hij een prachtige boog, maar die was helemaal bedorven door de regen. Alle kleuren op de mooie pijlen waren door de nattigheid door elkaar gelopen.

De oude schrijver ging bij de kachel zitten, nam het jongetje op schoot, wreef het water uit zijn haar, verwarmde zijn handjes in de zijne en maakte zoete wijn voor hem

warm. Daar knapte hij van op. Hij kreeg rode wangen, sprong van zijn schoot af en danste om de oude schrijver heen.

‘Je bent een vrolijke jongen,’ zei de oude man. ‘Hoe heet je?’

‘Ik heet Amor,’ antwoordde hij. ‘Ken je me niet? Daar ligt mijn boog. Daar schiet ik mee, pas maar op! Het wordt weer mooi weer buiten en de maan schijnt.’

‘Maar je boog is bedorven,’ zei de oude schrijver.

‘Wat vervelend,’ zei het jongetje, nam hem op en bekeek hem. ‘O, hij is al weer droog, hij heeft helemaal niets geleden. De pees zit nog strak. Ik zal hem eens proberen.’ Toen spande hij de boog, deed er een pijl in en schoot de vriendelijke, oude schrijver recht in zijn hart. ‘Zie je nou wel, dat mijn boog niet bedorven is?’ vroeg hij, lachte heel hard en liep weg. Wat een stoute jongen om zo op de oude schrijver te schieten, die hem nog wel in zijn warme kamer had gelaten, die zo goed voor hem was geweest en hem die heerlijke wijn en de lekkerste appel had gegeven!

Die arme schrijver lag op de grond te huilen, hij was echt recht in zijn hart geraakt en hij zei: ‘Foei, wat is die Amor een stoute jongen, dat zal ik alle lieve kinderen vertellen, dat ze op moeten passen en nooit met hem moeten spelen, want hij doet ze kwaad.’

Alle lieve kinderen, meisjes en jongens, aan wie hij het vertelde, pasten heel goed op voor die stoute Amor, maar hij was ze toch te slim af, want hij is heel geraffineerd! Als de studenten naar college gaan, dan loopt hij met ze mee, met een boek onder zijn arm en een zwarte jas aan. Ze herkennen hem helemaal niet en dan geven ze hem een arm, omdat ze denken dat het ook een student is, maar dan steekt hij ze een pijl in hun borst. Als de meisjes

uit de catechisatie komen of als ze vooraan in de kerk staan om aangenomen te worden, dan zit hij ook achter ze aan. Altijd zit hij achter de mensen aan. Hij zit in de grote lichtkroon in de schouwburg en hij staat zelf in vuur en vlam, zodat de mensen denken dat het een lampje is, maar later weten we wel beter. Hij loopt rond in het stadspark en op de vestingwal. Hij heeft zelfs je vader en moeder een keer

recht in hun hart geschoten. Vraag het ze maar, dan zul je het wel horen. Echt een stoute jongen, die Amor, je moet nooit iets met hem te maken willen hebben. Hij zit achter iedereen aan. Stel je voor, hij heeft zelfs ooit op je oude oma geschoten, dat is nu wel lang geleden, dat is nu over, maar zoiets vergeet ze nooit. Foei, die stoute Amor! Maar nu ken je hem dus en weet je wat voor een jongen het is.

7 De reisgenoot

De arme Johannes was heel bedroefd, want zijn vader was erg ziek en hij ging dood. Er was niemand anders in de kleine kamer. De lamp op tafel was bijna leeggebrand en het was al heel laat.

‘Je bent een goede zoon voor me geweest, Johannes!’ zei de zieke vader. ‘God zal je wel vooruithelpen in de wereld.’ En hij keek hem aan met een ernstige, vriendelijke blik, hij haalde heel diep adem en hij stierf. Het leek net of hij sliep. Maar Johannes huilde. Nu had hij helemaal niemand meer op de hele wereld, geen vader of moeder, geen broer of zuster. Die arme Johannes! Hij lag op zijn knieën voor het bed en kuste de hand van zijn dode vader, hij huilde heel veel zoute tranen, maar uiteindelijk vielen zijn ogen dicht en hij sliep in met zijn hoofd op de harde rand van het bed. Toen droomde hij heel wonderlijk. Hij zag hoe de zon en de maan voor hem bogen en hij zag zijn vader weer gezond en wel, en hij hoorde hem lachen zoals hij altijd lachte als hij echt plezier had. Een mooi meisje, met een gouden kroontje op haar mooie lange haren, reikte Johannes de hand en zijn vader zei: ‘Zie je met wie je gaat trouwen? De mooiste van de hele wereld.’ Toen werd hij wakker en al het moois was weg, zijn vader lag koud en dood in bed, er was niemand bij hen. Die arme Johannes!

In de week daarna werd de dode begraven; Johannes liep vlak achter de kist. Nu zou hij zijn lieve vader, die zoveel van hem had gehouden, niet meer zien. Hij hoorde hoe ze aarde op de kist gooiden, hij zag het laatste hoekje ervan, maar bij de volgende schep aarde die erop werd gegooid was dat ook weg. Toen leek het alsof zijn hart zou breken, zo bedroefd was hij. Om hem heen zongen ze een psalm, het klonk heel mooi

en Johannes kreeg tranen in zijn ogen. Hij huilde en dat deed hem goed in zijn verdriet. De zon scheen heerlijk op de groene bomen, alsof ze wilden zeggen: ‘Wees niet zo bedroefd, Johannes! Zie je hoe mooi blauw de lucht is? Nu is je vader in de hemel en hij bidt de goede God dat het je altijd goed mag gaan!’

‘Ik zal altijd braaf zijn,’ zei Johannes. ‘Dan kom ik ook in de hemel bij mijn vader en wat een feest zal dat zijn als we elkaar weerzien! Dan kan ik hem heel veel vertellen en hij kan me weer allerlei dingen laten zien en mij van alles leren over alle moois in de hemel, zoals hij dat ook hier op aarde heeft gedaan. Wat zal dat een feest zijn!’

Johannes stelde het zich zo duidelijk voor dat hij erbij glimlachte, terwijl de tranen hem nog over de wangen rolden. De vogeltjes zaten te kwetteren in de kastanjabomen: ‘Wiedewiet, wiedewiet!’ Ze waren heel tevreden, terwijl ze toch bij een begravenis waren, maar ze wisten misschien wel dat de dode man nu in de hemel was en nog veel grotere en veel mooiere vleugels had dan zij, en dat hij gelukkig was omdat hij een goed mens was geweest toen hij nog op aarde was, en daar waren ze tevreden over. Johannes zag hoe ze wegvlogen van de groene bomen, de wijde wereld in, en hij kreeg ook zo’n zin om mee te vliegen. Maar eerst maakte hij een groot, houten kruis om op het graf van zijn vader te zetten en toen hij het ’s avonds ging brengen, was het graf met zand en bloemen versierd. Dat hadden andere mensen gedaan, want ze hielden zoveel van zijn lieve vader die nu dood was.

De volgende ochtend vroeg pakte Johannes zijn boeltje bij elkaar en stopte zijn hele erfdeel in zijn riem: vijftig rijksdaalders en een paar zilveren stuivers, daarmee

wilde hij de wijde wereld in trekken. Maar eerst ging hij naar zijn vaders graf op het kerkhof, bad een Onzevader en zei: 'Dag, lieve vader, ik zal altijd een goed mens proberen te zijn en dan durf jij wel aan Onze-Lieve-Heer te vragen of het mij goed mag gaan!'

In de velden waar Johannes liep stonden de bloemetjes zo heerlijk fris in de warme zonneschijn. Ze knikten in de wind alsof ze wilden zeggen: 'Welkom in het groen! Is het hier niet prachtig?' Maar Johannes draaide zich nog een keer om om de oude kerk te zien waar hij als klein kind was gedoopt en waar hij iedere zondag met zijn oude vader was geweest om zijn psalm te zingen. Toen zag hij in een van de galmgaten van de toren de kerkkaboutertje staan met zijn rode puntmutsje op. Hij hield een arm voor zijn gezicht tegen de zon, die hem in de ogen scheen.

Johannes knikte naar hem en het kaboutertje zwaaide met zijn rode muts, legde zijn hand op zijn hart en wierp hem een heleboel kushandjes toe om te laten zien hoeveel geluk hij hem toewenste op zijn reis.

Johannes dacht eraan hoeveel moois hij nu in de grote, schitterende wereld te zien zou krijgen en hij liep steeds verder, zo ver als hij nog nooit was geweest. De steden waar hij doorheen kwam en de mensen die hij tegenkwam, kende hij helemaal niet. Nu was hij echt onder vreemden.

De eerste nacht moest hij in een hooimijt op het land slapen, een ander bed had hij niet. Maar dat was juist leuk, vond hij; een koning kon het zich niet beter wensen. Het hele veld, met de rivier, de hooimijt en dan de blauwe lucht erboven, was net een mooie slaapkamer. Het groene gras met de rode en witte bloemetjes was het vloerkleed, de vlierstruiken en de wilde rozenhaag waren boeketten bloemen, en als waskom had hij de hele beek met het

heldere water, waar het riet met een buiging goedenacht en goedemorgen zei. De maan was een heuse, grote nachtlamp, hoog aan het blauwe plafond, en hij stak de gordijnen niet in brand. Johannes kon rustig gaan slapen en dat deed hij ook. Hij werd pas wakker toen de zon weer op was en alle vogeltjes om hem heen zongen: 'Goedemorgen, goedemorgen, ben je nog niet op?'

De klokken luidden voor de kerk, het was zondag. De mensen kwamen naar de dominee luisteren en Johannes ging mee, hij zong een psalm en hij luisterde naar het woord van God. Het leek alsof hij in zijn eigen kerk was, waar hij was gedoopt en met zijn vader psalmen had gezongen.

Op het kerkhof waren heel veel graven; op sommige groeide het gras hoog. Toen dacht Johannes aan het graf van zijn vader, dat er ook zo zou gaan uitzien, nu hij het niet kon wieden en bijhouden. Hij begon het gras uit te trekken en hij legde de kransen die de wind had weggeblazen weer op hun plaats, terwijl hij dacht: Misschien doet iemand hetzelfde met mijn vaders graf, nu ik het niet kan doen!

Bij de poort van het kerkhof stond een oude bedelaar op zijn kruk geleund. Johannes gaf hem het zilvergeld dat hij nog had en toen ging hij tevreden en vergenoegd verder de wijde wereld in.

Tegen de avond werd het vreselijk slecht weer. Johannes haastte zich om ergens onderdak te vinden, maar het werd al gauw heel donker; toen kwam hij eindelijk bij een kerkje dat heel eenzaam op een heuvel stond. De deur stond gelukkig op een kier en hij glipte naar binnen. Daar wilde hij blijven tot het slechte weer bedaard zou zijn.

'Ik ga hier in een hoekje zitten,' zei hij, 'ik ben heel moe en ik kan wel een beetje rust gebruiken!' Toen ging hij zitten, vouwde zijn handen en zei zijn avondgebed en vóór

hij het wist, lag hij al te dromen, terwijl het buiten donderde en bliksemde.

Toen hij weer wakker werd, was het midden in de nacht, maar het slechte weer was over en de maan scheen door de ramen. Midden in de kerk stond een open doods-kist met een dode man erin, want die was nog niet begraven. Johannes was helemaal niet bang, want hij had een zuiver geweten en hij wist wel dat de doden niemand iets doen; slechte, levende mensen, die doen kwaad. Twee van die slechte, levende mensen stonden dicht bij de dode die in de kerk was neergezet, voordat hij in zijn graf werd gelegd. Ze wilden hem kwaad doen, hem niet in zijn kist laten liggen, maar hem buiten de kerkdeur neergooien, die arme dode man.

'Waarom doen jullie dat?' vroeg Johannes. 'Dat is slecht en gemeen, laat hem slapen in de naam van Jezus!'

'Ach, zeur niet!' zeiden de twee gemene mannen. 'Hij heeft ons bedrogen, hij is ons geld schuldig, dat kan hij niet betalen, en nu is hij nog dood op de koop toe. Nu krijgen we geen cent, daarom willen we wraak nemen en hem als een hond voor de kerkdeur gooien!'

'Ik heb maar vijftig rijksdaalders,' zei Johannes, 'dat is mijn hele erfdeel, maar dat wil ik jullie best geven, als jullie mij eerlijk beloven om die arme dode man met rust te laten. Ik zal me wel redden zonder dat geld; ik ben gezond en recht van lijf en leden, en God zal me wel helpen.'

'Tja,' zeiden die lelijke mensen, 'als je echt zijn schulden wilt betalen, dan doen we hem niks, hoor, daar kun je van op aan!' En toen namen ze het geld aan dat Johannes hun gaf, lachten hem hardop uit om zijn goedheid en gingen weg. Johannes legde het lijk weer netjes in de kist, vouwde de handen van de dode, nam afscheid en liep toen zo tevreden als wat door het grote bos.

Waar de maan tussen de bomen door kon dringen, zag hij de schattigste elfjes o zo vrolijk spelen; ze stoorden zich niet aan hem, want ze wisten wel dat hij een goed, onschuldig mens was, en alleen slechte mensen mogen de elfjes niet te zien krijgen. Sommige van hen waren niet groter dan een vinger en hadden hun lange, blonde haren opgestoken met gouden kammetjes. Twee aan twee zaten ze te schommelen op de grote dauwdruppels die op de bladeren lagen en aan het hoge gras hingen. Soms ging de druppel rollen, dan vielen ze in het gras en dan schaterden de andere elfenkindjes het uit. Het was ontzettend grappig! Ze zongen erbij en Johannes kende al die mooie liedjes wel,

die had hij als kleine jongen ook geleerd. Grote bontgekleurde spinnen, met zilveren kroontjes op hun hoofd, moesten van de ene heg naar de andere lange hangende bruggen en paleizen spinnen, die, toen er fijne dauw begon te vallen, in de heldere maneschijn wel van glinsterend glas leken. En zo ging het maar door, tot de zon opkwam. Toen kropen de elfjes in hun bloemknopjes en de wind pakte hun bruggen en paleizen beet en die vlogen toen als spinnenwebben de lucht in.

Johannes was het bos al uit toen een zware mannenstem achter hem riep: 'Hallo vriend! Waar gaat de reis naartoe?'

'De wijde wereld in,' zei Johannes, 'ik heb geen vader of moeder, ik ben een arme

jongen, maar God zal me wel helpen!'

'Ik ga ook de wijde wereld in,' zei de vreemdeling. 'Zullen we samen gaan?'

'Best,' zei Johannes en toen gingen ze samen verder. Al gauw konden ze het heel goed met elkaar vinden, want het waren allebei goede mensen. Maar Johannes merkte wel dat de vreemdeling veel wijzer was dan hij. Hij was al bijna de hele wereld rond geweest en hij kon over alle mogelijke dingen vertellen.

De zon stond al hoog aan de hemel toen ze onder een grote boom gingen zitten om hun boterhammen op te eten. Toen kwam er een oud vrouwtje aan. Ach, wat was ze oud en wat liep ze krom, ze leunde op een kruk en ze had een bundeltje brandhout op haar rug dat ze in het bos bijeen had gesprokkeld. Haar schort had ze opgebonden en Johannes zag dat er drie grote bossen varens en wilgentakken uitstaken. Toen ze vlak bij hen was gleed ze uit, viel om en gaf een harde schreeuw, want ze had haar been gebroken, die arme oude vrouw.

Johannes wilde haar meteen naar huis dragen, maar de vreemdeling maakte zijn ransel open, haalde er een potje uit en zei dat hij een zalfje had dat haar been meteen beter kon maken, zodat ze zelf naar huis kon lopen en dan nog wel net of ze haar been nooit had gebroken. Maar dan wilde hij ook dat ze hem de drie takkenbundels zou geven die ze in haar schort had.

'Dat is goed betaald,' zei het oudje en ze knikte heel raar met haar hoofd. Ze wilde haar takkenbundels niet zo graag kwijt, maar het was ook niet zo leuk om met een gebroken been te liggen. Dus gaf ze hem de bundels en zodra hij het zalfje op haar been had gesmeerd, stond het oude moedertje op en ze liep veel beter dan eerst. Dat deed dat zalfje. Maar dat kon je dan ook niet bij de apotheek krijgen.

'Wat wil je met die takken?' vroeg Johannes zijn reisgenoot toen.

'Dat zijn drie mooie boeketten!' zei hij. 'Die vind ik nou mooi, want ik ben een rare kwibus!'

Toen liepen ze nog een flink stuk door.

'O jee, het begint te betrekken!' zei Johannes en wees in de verte. 'Verschrikkelijke wolken zijn dat!'

'Nee,' zei zijn reisgenoot. 'Dat zijn geen wolken, dat zijn de bergen, prachtige hoge bergen, waar je helemaal boven de wolken in de frisse lucht terecht komt. Dat is heerlijk, moet je weten. Morgen zullen we wel zo ver zijn!'

Het was niet zo dichtbij als het leek; ze hadden een hele dag nodig vóór ze bij de bergen waren, waar de zwarte bossen tot aan de hemel groeiden en waar stenen waren zo groot als een hele stad. Het zou wel een hele toer worden om zo hoog te komen, maar daarom gingen Johannes en zijn reisgenoot ook naar een herberg om goed uit te rusten en krachten te verzamelen voor de tocht van morgen.

In de grote gelagkamer van de herberg zaten heel veel mensen bij elkaar, want er was een man met een poppentheater. Hij had zijn theater juist opgezet en de mensen zaten eromheen om het poppenspel te zien. Maar helemaal vooraan had een dikke, oude slager plaatsgenomen, nog wel op de allerbeste plaats. Zijn grote bullenbijter – oei, wat zag die er bloeddorstig uit – zat naast hem grote ogen op te zetten, net als alle anderen.

Toen begon de voorstelling, en het was een mooie komedie met een koning en een koningin, die zaten op een schitterende troon met een gouden kroon op hun hoofd en een lange sleep aan hun mantel, want dat konden zij zich permitteren. De beeldigste houten poppen met glazen ogen en grote knevels stonden bij alle deuren en die deden ze open en dicht om frisse lucht in de kamer te laten. Het was echt een alleraardigste komedie en helemaal